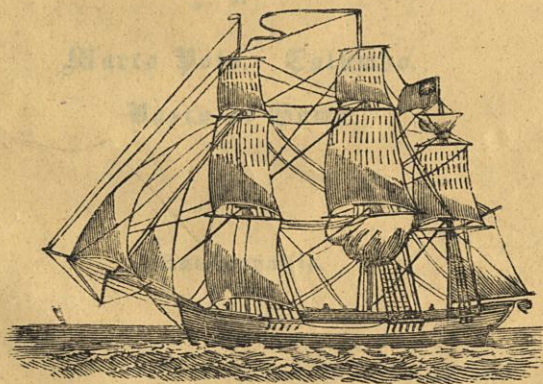
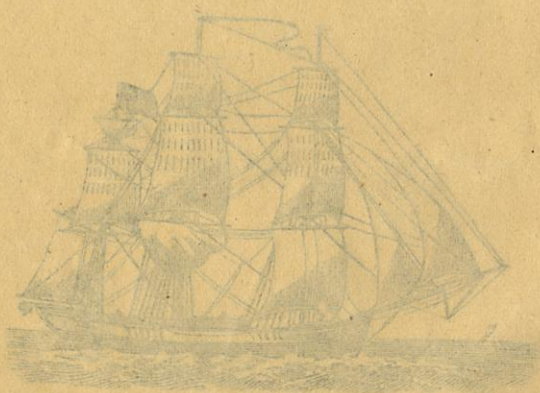

Maalta ja Mereltä.

Ättvarelse af flottan

Maalta ja Mereltä

eli

Kokous matkakertomuksia kaikkien aikojen

kuuluisimmista

Löytöretkeilijöistä

Marco Polosta meidän aikoihin asti.

I.

Marco Polo. Columbo.

Vasco di Gama.

Suomennoksia.

Helsingissä.

G. W. Edlundin kustannuksella.

1869.

Nähtetty: Karl K. Tigerstedt.

Marco Polo'n matkustukset Aasiassa.

(1271—1294.)

Marco Polo'n isänisä oli venetialainen patricio tai aatelismies. Tämän kehoituksesta oli kolme hänen vielä nuorta poikaansa w. 1254 rohjenneet lähteä Sijä-Aasiaan hankkimaan siellä rikkauksia osittain waihetuskaupalla, osittain kalliita kivejä hiiromalla. He tulivatkin Tartarilaisten kaanin eli päällikön Barkah'an hoviin, vastaan-otettiin siellä hywin hywästi ja wii-pyivät koko vuoden hänen luonansa paraimmalla menestyksellä yrittäksäänsä. Juuri kuin olivat lähtemäisillään paluumatkalle Benedig'iin, joutui heidän ruhtinaallinen suosijansa jotaan toisen Gulaghu nimisen tartarilaiskaanin kanssa. Tämä wiimeksimainnitu pääsi sodassa woittajaksi. Joko pelwosta joutua tämän haltuun tai sen wooksi, ettei heillä siinä maassa ollut tarpeellista turwaa, täytyi heidän toistaiseksi lykätä lähtönsä kotimat-kalle Benedig'iin. Sen sijaan päättivät toisaalla koettaa on-neansa ja lähtiwät Bokharan maahan, jossa kaani Berrak silloin hallitsi. Samannimisessä pääkaupungissa (Bokhara) toimittiwat taas askareitansa kolme vuotta, kunnes kaani Gulaghun lähetti-läs matkallaan laukaisessa Kiinassa asuwan tartarilaisen suuri-kaanin, Kublain, luo mielistyi heihin ja tawutti heidät seuraamaan häntä.

Monet wedenpaisumiset ja lumilawiinat pakoittiwat heitä tekemään ijoja mutkia, ja monta kuukautta sen wooksi kului, ennenkuin wihdoin päätyiwät Kublai-kaanin, Tartarilaisten ylikuninkaan asuinkaupunkiin. Tämäkin otti Venetialaisemme hywin armollisesti vastaan. Hän oli hywin tiedonhaluinen ja puheli senwooksi usein heidän kanssa Europan tawoista ja oloista, mutta kyseli

heiltä erinomattain kristillisestä uskonopista. Kun hän sai hyvin tyydyttäväiset vastaukset, päätti hän lähettää paavin luo erinäisen lähettilään kirjeen kanssa, jossa anoi joitakuita tarkempia tietoja kristinuskosta ynnä sata lähetyssaarnaajaa maahansa. Weljekset Polo saivat seurata lähettilästä apuna ja tulkkina. Lisäksi olivat vielä saaneet toimitukseheen tuoda myötänsä suurikaanille vähän öljyä siitä lampusta, joka aina paloi pyhällä haudalla Jerusalemissa. Vielä varusti suurikaani heidät pienillä kulturaloituilla, joiden näytettyä heille wälttämättömästi kaikkia piti mahjotta annettaman heidän matkallansa hänen alueensa läpi.

Luskin olivat alkaneet matkansa, ennenkuin tartarilainen lähettiläs niin kowasti sairastui, että Benetialaistemme täytyi jättää hänet jälkeensä. Ikävästä armaasen kotimaahansa jatkoivat he nyt matkansa ilman hänettä, täytyen yksin ottaa päälensä lähetystoimen. Heillä kului matkalla neljättä vuotta ja kun wihdoin, noustuaan laiwaan Ujassussa Armeniassa, w. 1269 nousiwaat maalle Anconassa, oli Clemens IV vähää ennen kuollut, ja paavin istuin siis vielä oli tyhjä. Tullessaan Benedig'iin keksi yksi weljistä, Nicolo Polo, waimonsa jo kuolleen, waan jättäneen pojan, joka oli syntynyt vähää jälkeen hänen lähettönsä Asiaan ja nyt jo oli 15 vuoden wanha. Tämän, joka juuri on meidän Marco Polo, ottiwaat weljekset sitten myötänsä Romaan ja ajoiwaat siellä asianja Gregorio X:nnen luona, joka oli koroitettu paawiksi, paawinistuimen 2 vuotta tyhjänä oltua. Tämä antoi heille kirjeen ja lahjoja wietäwäksi suurikaanille ynnä kaksii saarnaajamunkkia, joitten piti ruweta ensimmäisiksi lähetyssaarnaajiksi tartarilaisissa maisissa. Tultuaan Al Ujassuun hawaitsiwaat kuitenkin molemmat munkit olewan kowin waarallista matkustaa edemmäksi, senwuoksi että Babylon'in sultani tai keisari juuri silloin oli tehnyt sotaisen ryynnäkön Armeniaan. Weljekset Polo, joiden seurassa myös oli Marco, eivät kuitenkaan siitä hämmästyneet, waan meniwät rohkeasti waaroja ja waiwoja vastaan ja tunkeutuivat Badafshan'in, taiwaankorkuisten wuorten Mustagh'in ja Belurtagh'in yli, läpi osan Kashmir'ia ja Robin santa-aawikkoa Kan-

theu'iin Kiinan maakunnan Schensin itäisellä rajalla. Siellä antoivat suurikaanille ilmoittaa tulonsa ja tulivat viimein puolen neljättä vuoden poissa oltua onnellisesti Kublai-kaanin hoviin, 6000 sotamiehen etunenässä, jotka olivat lähetetyt heille funniawartiaaksi. Waadittuaan kertomuksen heidän toimestaan ja nähtyään, ettei edes Jerusalemin pyhästä haudasta waadittu lampun öljykään puuttunut, näkyi kaani olewan sangen tyytyväinen, ehkä lähetyssaarnaajien paluu häntä paljon närkestytti.

Weljekset Polo kohosivat nyt kohoamisestaan suurikaanin suosiossa, ja Marco voitti sen niin suuressa määrässä, että sen kautta nostatti tartarilaisten howilaisten kateuden. Nuoruutensa ja älynsä vuoksi oli Marco Polo'lle hyvin helppo asia pian tottua maan tapoihin ja oloihin ja myös oppia kaikki tämän laajan waltakunnan eri kielet, että hänen tartarilainen majesteetinsä aikaa woittain hyvin kernaasti käytti häntä moninaisiin lähetyksiin maakuntiinsa ja rajawaltakuntiin. Kauan oli hän maaherranakin Kiagnan'in maakunnassa Kiinassa. Siis, että kaikki nämä toimitukset tuottivat hänelle wähitellen semmoisen määrän maan- ja kansantieteellisiä tietoja Sisä-Masiasta, jota ei kenelläkään Europalaisella ennen häntä ole ollut.

17 vuotta palweltuinaan suurikaani Kublai'ta hänen suurimaksi mielisuosioksi, halusivat he kaikki, Marco Polo isineen ja kaksin setinensä, takasin armaasen isänmaahansa, waan eivät pitkään aikaan woineet taiwuttaa ruhtinaallista suosijaansa päästämään heitä luotansa. Naiminen tuli toki viimein heidän kotiinhallulle awuksi. Yhden Kublai-kaanin tyttäristä piti näet mennä naimisiin Persian Argon nimisen kuninkaan kanssa, ja kun ne kolme lähettilästä, joiden piti wiedä morsian kuninkaallensa, sanoivat haluawansa saada ottaa Venetialaisemme mukaansa aina omaan maahansa Tauris'iin asti, suostui suurikaani wihdoin Polon wäsymättömiin pyyntöihin ja antoi heidän lähteä sekä lahjoitti heidät erotessa niin runsaasti, että woivat täyttää — 11 laiwaa ymaisuuskillansa.

Niin lähtivät he nyt morsiamen johtolaiwaston kanssa Hainan nimisestä Kiinan haminasta, purjehtiwat Kokinkiinan siwuitse

ja poikki Bengalian lahden ja nousivat, 11 kuukautta purjehdittuaan, maalle Ormuzd'issa, jossa kuninkaallinen ylkä otti moriantansa vastaan. Tauris'issa wiipyivät matkustajamme 8 kuukautta. Sieltä matkustivat he sitten edellensä Armenian ja Konstantinopolin kautta Benedig'iin, jonne onnellisesti saapuivat w. 1295, 24 vuotta poisja oltuaan. He näkivät huoneensa sukulaisten hallussa ja kun he ajan ja ilmanalan vaikutuksesta olivat tulleet ihan tuntemattomiksi, eivät he sitä saaneet takaisin, ennenkuin he näyttämällä myötänsä olevan rikkauden poistivat epäluulon petoksesta.

Maine näistä niin kaukana matkustaneista miehistä leweni niin pian, että utelijaita lappoi likeltä ja kaukaa kuuntelemaan heidän juttelewan jotakuta matkoiltansa. Kun Marco Polo aina ja oikeuden mukaan arvasi Kiinan wäkiluwun ja rikkauden miljooniksi, oli seurauksena, että häntä aina tästä lähtein kutsuttiin mestari Marco Millioniksi.

Joutuen Genualaisten wangiksi meritappelussa näki Marco Polo synnyinkaupunkinsa wihollisten kohtelewan häntä kunnialla, waan sen oheessa niin kiusaawan häntä uteliaisuudellansa, että hän tehdäkseen wastaiseksi lopun heidän kysymyksillensä wankuudessa ollessaan lienee kirjoittanut matkakertoelman, joka sitten aina kaikisimpiin aikoihin asti on käännetty monelle wieraalle kielelle. Jälleen saatuaan wapauden, palasi hän takaisin synnyinkaupunkiinsa ja nai. Siellä kuoli hän myös w. 1323 seitsemän vuotta isänsä jälkeen. Hän jätti jälkeensä maineen olleensa helläsyhäminen ja sangen rebellinen mies ja hänen totuudenraukauskin on viime aikoina loistawimmalla tawalla tullut todistetuksi, kun monet hänen ilmoituksensa, jotka näkyivät olevan walheellisia tai ylenmääräisiä, niinkuin esim. että yaf tai tangutilainen puhwelihärkä (Bos grunniens) löytyisi, ja kaiffia tappawan samiel-tuulen vaikutukset, jo aikaa sitten owat nähty todeksi.

Että hänen matkakertomuksensa, kuinka arwoisat he aikansa lienewät olleetkin, nyt ikänsä wuoksi ja sen tähden, että niissä löytyvät maakuntien ja maitten nimet isoksi osaksi kotoaan owat kadonneet, että tuskin woi tutkia mitä ne edes tarkoittawatkaan, meidän ajallemme owat ainoastaan wähäisestä

tai ei mistäkään teollisesta hyödyistä, on luonnollista. Siellä on, niinkuin meilläkin, paljon tai kaikki muuttunut kokonansa toisenlaiseksi, kuin se oli Marco Polo'n aikana 600 w. sitten. Ettemme jättäisi lukijoitamme kokonaan tietämättömyyteen näistä ilmoituksista, tahdomme kuitenkin tässä viimeksi sanoa muutamia, jotka koskewat silloin niin mahtawan tartarilais-suurikaanin henkilöä ja lifeimpiä ystäviä.

Kublai-kaanilla, joka juurfi sukuperänsä mailman valloittajasta Dschingis-kaanista, oli keskinkertainen pituus, kaunis, muhkea ulkonäkö ja mustat hiukset. Häntä pidettiin wiisaana, ankaran ja toimeliaana miehenä ja miehuuttansakin oli hän monasti näyttänyt. W. 1286 nosti setänsä Raiam puolen miljoonan sotamiehen kanssa kapinan häntä vastaan ja oli vielä hankkinut toisen tartarilaisen ruhtinaan awuksensa, waan Kublai karkasi hänen päällensä 460,000 miehen kanssa, kiersi hänet ja otti hänet wangiksi, sitten pistätti hän hänet kuoliaaksi ensin kuitenkin ommeltuaan hänet säkkiin, ettei hän kuolisi rahwaan nähdessä, kun oli kuninkaallista sukua. Siitä että tämä ruhtinas Raiam oli antanut kaistaa itsensä ja tappelussa kannatti ristin sotajoukkojensa edellä, ottivat Juutalaiset syyn ivata kaanin leirisä olewia kristittyitä, waan saivat Kublai'ltä kowia nuhteita, sen wooksi että hänestä kristittyiden Sumala oli enemmän oikeutta pitävä, kuin että auttaisi kapinannostajata. Että Kublai-kaani itse ei ollut kristillisyyttä vastaan nähny kyllä selwästi hänen wasta mainitusta halusta saada kristillisiä lähetyssaarnaajia maahansa. Miehuutta piti hän hywin suuressa arwossa muillakin ja luuli sen ansaitsewan kunnollisen palkinnon.

Hänen päällikkönsä kantoivat kultaloutuja, joilla oli melkein seuraawa kirjoitus: "suuren Sumalan woiman ja sen armon kautta, jonka hän antaa waltakunnallemme, on kaanin nimi siunattu ja ne, jotka owat wastahakoiset häntä vastaan, owat kuoleman omat." Näitten loutujen arwot wastasiwat sen päällikön arwoon, joka niitä kanto, niin että sen kenraalin loutu, jolla oli ylipäällikkyyys, painoi ainakin 50 unssia. Näillä viimeksi mainituilla oli waakalintu, jalopeura tai muuta semmoista piirrettynä, toisiin oli aurinko ja kuu kuwatuina. Nämä loutut

tuottivat kantajojen oikeuden saada mitä tarvitsivat joka paikassa missä vaan kulkiwat. Myös kannettiin heitä hopeisessa kannintuolisissa warataimaan alla.

Kaanilla oli neljä puolisoa, jotka olivat synnyttäneet hänelle 22 lasta, vaan paitsi niitä oli hänellä monilukuisien jalkavaimojen kanssa 27 muuta lasta. Sekä oman waltakuntansa maafunnissa että myös rajawaltakunnissa oli erinäisiä henkilöitä tilattu joka paikassa hakemaan kauniimmat naiset hänelle; vaan ennenkuin he sitten saivat näyttäitä waltiaalle, piti erinäisten siihen määrättyjen naisten tutkia — kuorsasiwatko kaunottaret nukkessaan tai oliko heillä muuta wika. Tartarit pitivät suurena kunniana saada tyttärensä esitetyiksi kaanille, jota vastaan heidän takaisinlähettäminen pidettiin suurimpana häpeänä.

Joulu-, Tammi- ja Helmikuut asui suurikaani Kambalun *) kaupungissa Kathay nimisessä kuninkaan waltakunnassa. Tämän uuden kaupungin eteläisessä osassa on nelisnurkkainen osuus, jonka kufin sivu on 8 peninkulmaa **) pitkä. Sen ympäri kulkee korkea muuri ja syvä kairwanto; kahdella puolella on portti. Sen sivulla on aukko peninkulman laueudesta. Sitten tulee toinen nelikulmio, joka on 6 peninkulmaa lauea. Rusfakin tämän nurkassa ja myös sen keskellä on kaunis palatsi, joissa kaanin hewoset, jouset, wasamat, kanuunat ja muut sotakalut säilytettiin. Sisäpuolella tätä aluetta ympäröitsi toinen korkea muuri vielä 8 palatsia, joista kaani itse asuu yhdesä. Tässä on korkea moninaijilla wäreillä maalattu katto. Huoneet olivat warustetut oiwallisilla huonekaluilla ja myös kauniimmalla tawalla koristetut weistetyillä ja komeasti kullatuilla kувilla lohikärmeistä, sotilaisista, linnuista, eläimistä j. n. e. Tässä palatsissa on myös jalahuoneita kaanin aarteita ja — naisia warten. 2000 miestä kapteenin komannon alla on aina kuninkaallisessa

*) Muutoin Khan-palu eli Han-palu, joka merkitsee "kuningasten palatsi." Lienee ollut nykyinen Peking tai ainakin olleen likellä tätä kaupunkia, jota Kiinalaiset kutsuwat Shangtin-Fu.

**) Tässä ymmärretään aina Kiinan peninkulmia, jotka owat noin puolen meidän wirstan pituisia.

palatsissa wartiana ja muutetaan joka kolmas päivä. Raikki kaanin henkivartiat tekewät yhteen 12,000 miestä.

Wastapäätä tätä palatsia rakennettiin toinen Dschingis'ta, Kublain poikaa warten. Tämän pohjaispuolella oli wuori, joka kutsuttiin „aina wihertäväksi" ja oli peninkulman ympärimitaten. Tämä wuori on mylleröity kullalla olleen kedon mullasta. En-tisen kedon asemassa wiruu nyt sywä wirta, täynnä kaloja, jotka eläwät erinäisissä ristikoidella tai rautawerkoilla toisistaan eroite-tuissa karsinoissa. Wasta mainittu wuori on täyteen istutettu puilla, jotka aina wiheriöitsewät ja juurinsa multinensa owat tänne tuodut norsujen seljissä kaukaisista maista.

Run tähtitaiturit kaanille oliwat ennustaneet, että kapinan piti sytthymän Rambalussa, perusti hän joen toiselle puolelle uu-den Laidy nimisen kaupungin nelikulmion muotoon, jonka kufin siwu oli 6 peninkulmaa pitkä. Sen ympäri on walli walkeilla nastoilla ja kahdentoista portin kanssa. Runkin kohdalla kohoaa komea palatsi ja kussakin wallin nurkassa on sota-aseita 1000:lle miehelle. Huoneet tässä kaupungissa owat säännöllisesti raken-netut ja walkeiksi maalatut sekä owat warustetut pihoilla ja puutarhoilla. Kadut kulkewat suorassa linjassa yhdestä portista toiseen. Määrättyllä ajalla soitettua kellolla, joka on komeassa kirkossa keskellä kaupunkia, ei kukaan saa näyttäitä kaduilla, ellei hänellä ole sängen tärkeätä toimitusta ja silloin hänellä pitää olla palawa kynttilä kädessä. Sen, joka määrätyn ajan perästä tawataan kadulla, ottaa wahti kiinni ja, ellei hän silloin woi antaa täyttä selkoa itsestänsä, on häntä odottawa ankara selkäsauna ja usein niin ankara, että hänellä siitä on kyllin elinajaksensa. Piekäminen on yleiseen tawallisiin rangaistus tässä maassa, jossa uskonto kowasti kieltää werenwuodattamisen.

Kuolleitten hautausmaat ja polttopaikat owat Rambalun etukaupungeissa. Semmoisia löytyy 12, yksi kunkin portin edus-talla, ja kufin on 4 peninkulmaa pitkä. Niissä löytyy myös erinäisiä wirtamiehiä, joiden toimitus on ottaa vastaan lähetti-läät heidän seuroinensa, antaa heille wapaan asunnon ja toi-mittaa heille tarpeensa.

Sali, jossa kaani julkisesti atrioitsee, on mahdottoman

suuri. Hänen pöytänsä on ylinnä, ja kaikkein muitten korkearvoisten wirtamiesten pöydät seisowat heidän arwonsa mukaan porrasta alempana, että kaani woi katsoa kaikkein yli. Ne jotka istuwat häntä likinnä pitävät aina suunsa peitettyinä silkkiilinnalla, ettei heidän henkensä käwiisi kaaniin tai hänen ruokaansa. Nainen täyttää ja tarjoaa hänelle juomapikarin, jonka tehtyänsä hän astuu kolme askelta ta'apäin ja lankee polwillensa. Paroonit ja upseerit, jotka syöwät kentälle lewitetyillä matoilla, lankeewat yht'aikaa polwillensa ja ruokajoitannot alkawat.

Kaanin syntymäpäiwä wietetään erinomaisella juhlallisjuudella. Hän on silloin kokonansa puettuna kullalla neulottuihin waatteisiin. Kaksi tuhatta henkeä hänen howikunnastaan, jotka owat puetut samalla lailla, kantawat vielä kulta- ja hopeawöitä wyöllänsä. Sinä päiwänä antawat kaikki hänen wafallinsa ja howilaisensa hänelle antimia tai lahjoja. Samat juhlawaatteet pidetään myös 13 muina juhlapäiwinä wuodessa, lluden wuoden ensimmäisenä päiwänä (1 p. Helmik.) on koko howikunta puettuna walkoiisiin waatteisiin, joka on onnellisuuden wäri. Tänä päiwänä lahjoitetaan toisilleen kalliita kivejä, walkoisia waatteita ja walkoisia hewosia, kumpiakin jos mahdollista luwulta yhdeksän kertaa yhdeksän; sillä se on pyhä luku. Samana päiwänä kantawat myös kaanin tewanat tai kameelit kalliita silkkipaittoja ja hänen norsujensa, joiden määrä arwataan wiideksi tuhanneksi, pitää katjastettawaksi kulkea hänen siwutse, peitetynä peitoilla, joille on maalattu kaikenlaisia kuwia luonnollisessa ko'ossa.

Wastaanottohalin owella seisoo kaksi jättiläisen kokoista owenwartiaa warustetuina nystermäisillä sauwoilla, joilla kaikki ne pahanpäiwäisiksi piestään, joita tapaa se paha onni, että kynnyselle lankeewat. Vielä päälliseksi heiltä riistetään waatteet pois ja tehdään saaliiksi.

Kaanin kotopalwelijat, niinkuin lääkäriä, tähtitaituria, aatelistemiehiä, sotilaita ynnä muita kokouwat mainitun päiwän aamulla isoon saliin, jossa ylimmäinen pappi korkealla äänellä lukee rukouksen kaanin edestä, jolloin kansa moniaisja paikoin huutaa: „suokoon Jumala.“ Sitten hän lähenee komealla alttarilla makaawaa punaista taulua, johon kaanin nimi on kirjoitettu, ja

peittää sen nöyrästi pyhään sawuun, jonka jälkeen aiivotut lahjat molemmin puolin annetaan. Diwallisen atrian syötyä, tuodaan kesh jalopeura, joka laskeuwi kaanin jalkojen juureen ja hywäilee häntä.

Kaanin huwimetsästyksissä tapahtuu se kummaastuttawa seikka, että tainutetut jalopeurat, leopardit ja sudet metsästäwät karhuja, metsäsiikoja, sarwaita ja metsäkauriita. Jalopeurat, jotka owat kopeimmat ja waikeimmat nöyristä, keshytetään waunuissa ja opetetaan koirilla. Myös on täällä keshjä kottia, jotka owat opetetut pyytämään jänefsiä, sarwaita, metsäkauriita ja kettuja, eikä sudetkaan ole heiltä turwassa.

Kun kaani keshäis-aikana matkustaa, on hänellä maja norsun seljässä ja jos hän wälillä tahtoo katsella haukkametsästämistä, nostetaan sen pienen majan katto pois. Hänellä taitaa olla aina 18,000 haukkanhoitajaa ja paitsi niitä 1000 linnunpyytäjää, puetut taiwaanisiin ja tulipunaisiin wirtapukuihin. Hänen koiransa owat 5000. Maaliskuussa metsästää hän Kazarmoden'in lakeuksilla, jossa silloin tapetaan lukematon määrä riistaa, siitä luonnollisesta syystä, että wisseillä paikoilla ei kukaan saa metsästää ilman kaanin luvatta.

Buolet yllämainituista parooneista, joiden luku nousee 24:ään, tekewät suurikaanin sotaneuwostunnan; toiset owat siwiilivirastojen esimiehinä.

Jos hallawuosi jostus tulee kaanin waltakunnassa, niin hän wapauttaa kansan wuotijesta werosta ja antaa sille wielä tyllin eloja makasineistaan, jotka senwuoksi aina pidetään täysinä. Myös lahjoittaa hän karjaakin niille, joiden karjat rutto kokonansa tai osaksi on häwittänyt. Myös semmoisista perheistä, jotka onnettomuuksista owat köyhtyneet, pitää hän heidän säätynsä mukaan huolta waltakunnan waroilla, elleiwät enää woi itsiänsä elättää työllä.

Muinoin oli Tartarilaisilla tapana jättää köyhät onnensa nojaan, sillä he pitiwät heitä Jumalan hylkääminä, waan nyt on sääliwäisyys heidän erinomaisimpia hyweitä, jota papitkin aina painawat heidän mieleensä niinkuin Jumalalle sangen otollisena. Senwuoksi eiwät milloinkaan kerjäläistä ajakaan pois,

ja kaanin howista jaetaan joka päivä köyhille tuhansin määrin riisiä, hirssiä ja muita eloja.

Rambalun kaupungista juoksee koko waltakunnan halki kauniita ja lujia maanteitä, joitten warvilla aina 20—30 peninkulman päästä löytyy majataloja tai niin kutsutuita „lumbs“, jotka kaanin kustannuksella aina owat warustetut matkustawille tarpeellisilla waroilla. Lähettiläitä ja ylimyksiiä warten löytyy näissä myös aina 400 walmiiksi satuloittua hevosta. Ylimalkaisesti on täällä joka paikassa, myös monissa erämaissa, tarkka huoli pidetty postinkulun ja muun liikkeen nopeudesta sekä maitse että meritse.

Kun Tartarilaiset la'in mukaan saawat ottaa niin monta waimoa, kuin woivat elättää, on maa yleiseen tyllin kansoittunut, ja työwoimaa siis ei puutu missään. Tuskin ainoatakaan paikkaa tästä yleiseen hywin hedelmällisestä maasta on wiljel-tämättä.

Räppänä rahana kulkee maassa silkkipuun siäinen kuori, jonka palasille kaanin nimi on painettu.

Hengen haastolla on kielletty wäärentää tai olla vastaan ottamatta näitä rahoja tai näitten sijaan tuoda maahan wiera-raitia rahoja. Muukalaisten kauppiamiesten, jotka tuovat kalua maahan, pitää maksuksi ottaa maan tuotteita.

Kristoffer Columbo.

Amerikan löytäjä. (Matkoja vv. 1492—1504.)

Lopulla 15 vuosisataa syntyi ajattelevan miehen mielessä aihe, jonka täyttämiseksi ei ollut vähempää seurausta kuin uuden maan-osan löytäminen, josta hamaan siihen aikaan ei ollut aavistustakaan ollut.

Tämä mies, Kristoffer Columbo, oli Genuassa syntynyt w. 1447 aatelisesta suvusta, joka monen onnettomuuden kautta oli menettänyt omaisuutensa. Jo nuorena näytti hän suuren taipumuksen meri-elämään. Hän oli saanut hyvin oppia purjehdijalle tarpeelliset tiedätävät ja oli 14 vuodestaan ollut merellä sekä kullunut Välimeren suurimmat satamat ja vielä Englantilaisien kanssa käynyt kalastusretkillä Islannin saariston. — Onnettomuus vei hänet w. 1471 Portugaliin; sillä lähellä tämän maan rantaa kerran tapellessaan venetialaista ryöstölaivaa vastaan, sytti hänen laivansa palamaan ja myös vihollisenkin laiva, johon hän oli iskenyt. Columbo, joka arveluttavimmissakaan tilassa ei milloinkaan menettänyt tointuansa, tempasi vedellä wieriwän airon, jonka avulla pääsi rantaan, johon oli kolmatta meripenintulmaa. Tavallista suuremmalla taidollansa hän hyvin pian tunnustui täällä, jossa taitavaisuus meritoimituksissa pidettiin korkeassa arvossa. Hän meni palvelukseen ja nai kokeneen meriuroon, Bartholomeo Perestrellon tyttären. Tämä tuttavuus herätti hänessä mietintöjä. Hän ei ensinkään voinut erota ap-pensa kartoista ja päiväkirjoista. Ehkä kauppatie Morien ja Kanarian saaristoille toisella lajilla waati hänen tointansa, wawisti se kuitenkin hänessä vielä enemmän ne ajatukset, jotka aina oliwat olleet hänen mielessään, heti hänen tultuansa tutuksi wanhan Perestrellon kanssa: „Kuinka?“ ajatteli hän, „eikö maa ole pallomainen ja sen ympärystä suunnattoman suuri? Eikö se manner, jonka me tunnemme, ainoastaan ole osa maan-pallon toista puolisko? Ja voisiko ajatella, että luoja kokonansa ja pelkällä vedellä olisi täyttännyt toisen puoliskon, jossa

kukaan ihminen vielä ei ollut käynyt? Jos waltamerta suoraan purjehtisi länteen päin, niin warmaankin kohta löytäisi maata ja luultavasti lähempänä, kuin kukaan ikänänsä on aawistanutkaan?" Tämä luulo tuli vielä paljoo todellisemman näköiseksi siitä seikasta, että portugalilaiset merimiehet joskus olivat nähneet outoa meriruokoa, taidollisesti weistettyä puuta ja kerran kaffi ruumistakin ihan omituisesta muodosta merellä uiwan lännestä ja ajelewan Azorien rannoille. Myhkkäät ystävät, joille Columbo oli ilmoittanut ajatuksensa, wahvistivat hänessä semmoiset luulot, ja senwuoksi hän sittemmin haki joltakulta europalaiselta waltiaalta apua tuumainsa täyttämiseksi. Mutta niinkuin hänen olisi pitänyt tässä edeltäkäsin tulla valmistetuksi loppu-elämänsä waiwoille ja wastuiksille, sai hän monet wuodet tuntea wiivytämisen tuskan ja kiellon louffauksen.

Ensin kääntyi hän syntymäkaupunkiinsa Genuaan, jossa senaati ei ottanut korwiinsaakaan tämän muka tyhjän-ajattelijan esityksiä. Sitten hän ilmoitti ajatuksensa Portugalin kuningalle Juhana II:lle. Täällä taas hänen luottamuksensa wäärin käytettiin. Kuningas jätti Columbon antamat ilmoitukset muutamain neuwon-antajainsa (eräs piispa ja kaffi juutalaista maantieteen oppinutta) tutkittawiksi. Nämä houkuttelivat itsellensä kawalasti kaikki tuumistansa innoštuneen miehen ajatukset tässä asiassa ja olivat sitten, kun eiwät niissä hawainneet mitään moitittawaa, niin häwyttömiä, että wiivyttiwät häntä hairahduttawilla wastauksilla ja paniwat sill'aikaa salaisesti hänen esityksensä toimeen muka omaksi hyödykseen. Laiwa warustettiin muulle kätteinille, ja tämä lähti mitä joutuisimmin saadun ojsotuksen mukaan hakemaan wierasta maata. Waan hänessä ei ollut siihen miestä. Joitakuita päiwiä purjehdittuaan merta länteen päin palasi hän, peljästyen wastaisia tuulia ja ääretöntä mertä, ja wakuutti, ettei ensinkään ollut ajattelemistakaan, että sielläpäin maata löytyisi, sanoen että Columbon wäitökset eiwät olleetkaan muuta kuin tyhjää höplöystä.

Ankarasti närkästyneenä Columbo nyt kääntyi Espanjan howiin. Kuningas Ferdinand Katolinen, joka siellä hallitsi yhdessä puolisonsa Isbellan, Castilian kuningattaren kanssa, jätti myöskin

Columbon esitykset tarkastettavaksi oppineista miehistä ko'otulle tutkijakunnalle, joka, ehkä portugalilaisia neuvonantajia kunnollisempi, kuitenkin oli heitä paljoa typerämpi. Ksi tässä tutkijakunnassa sano: „jos purjehtisi niin kauwas länteen, niin viimeinhän joluisi solumistaan niin syvään, ettei sieltä sitten enää voisi päästä takaisin vesivuorta ylös.“ Toinen sano: „jos siellä olisi mitään löydetävää, niin muinois-ihmisethän jo aikaa sitten olisivat siitä tiedon hankkineet.“ Kolmas, joka kyllä myönnutti asian woivan olla mahdollisen, wakuutti, että sillä lajilla saisi purjehtia ainakin neljättä vuotta, ja neljäs päätti koko yrityksen jumalattomaksi ja röyhkeäksi. Ehkä Isabella oli puolisoansa jalomielisempi ja enemmän kuin hän taipuva uusiin yrityksiin, hätyytti häntä rahanpuute ja kowa jota Granadassa Moorien kansja; jonka tähden tämän laiken seuraus oli se päätös, ettei pitäisi antautua epätietoiisiin ja kallisiin yrityksiin, ja tätä wastausta oli Columbo-raukan pitänyt odottaa 5 vuotta.

Mennesään Espanjaan Columbo lähetti welsensä Bartholomeon Englantiin, woidaksensa ehkä saada sikäläisen kuninkaan Henrik VII:nen tuumiinsa taipumaan. Waan tämä joutui matkalla meriroswojen käsiin, ryöstettiin ja pidettiin monta vuotta wankeudessa, ja kun wihdoin onnistui päästä siitä irti ja tulla Englantiin, oli hän niin kurjassa tilassa, että hänen ensin kauan piti piirustella ja myöhdä maankarttoja, ko'otaksensa siksi rahaa, että siistissä puwussa woi näyttätä howissa. Jo aikoi Columbo lähteä hänen jälkeensä, kun esimies Rabidan luostarissa wähää ennen hänen lähtönsä sai hänet muuttamaan päätöksensä. Tämä mies, jolla oli Isabellan luottamus, luuli woivansa toiwoa, että hänen puolustuksensa woisi jotakuta waukuttaa, ja Columbo kutsuttiinkin todella wielä kerran howiin. Waan asianhaarat siellä wielä näkyiwät olewan entisellään; Ferdinandin kassa wielä oli tyhjänä, eiwättä Espanjan oppineetkaan, joilta asiata taas kysyttiin, olleet suurempaa ymmärrystä saaneet.

Wihdoin sai toki tämän jalon miehen wäsymättömyys palkintonsa. Moorit woitettiin; Isabella ajoi woittoriemulla heidän pääkaupunkiinsa, ja Columbon ystäwät käyttiwät tämän iloisen mieli-alan hankkiakseen hänen niin kauwan pidetyn toi-

wonsa täyttämisen. Enin ansaitsee rahanwartija Santangel hänen kiitollisuutensa tässä tilaisuudessa. Kun tämä oli wiefotelut kuningattaren suostumuksen, tunnusti tämä olewansa aiwan rahatta, waan tarjoutui panemaan jalokiwensä pantiksi. Tästä liikutettuna tarjosi Santangel hänelle koko omaisuutensa, ja se teki 70,000 tukaattia. Isabella otti tarjouksen vastaan, ja 17 p. Huhtikuuta w. 1492 allekirjoitettiin sowintokirja, jonka mukaan Columbo määrättiin yli-amiraaliksi kaikilla uusilla merillä ja myös siäiskuninkaaksi kaikkein niitten maitten ja saarten yli, jotka hän woisi löytää; myös hänelle luvattiin kymmenekset kaikista tuloista, mitkä sieltä toivottiin; kaikkein näitten wirtain ja etujen piti menemän perinnöksi hänen jälkeisilleen. Heti sowintokirjan päätettyä, ruvettiin yritystä panemaan toimeen. Waan Columbon wihamiehet tiesiwät wästen Isabellan tahtoa matkansa saattaa sen, että warustukset eiwät wästanneet howin arwoon eikä yrityksen tarkeyteen. Koko laiwasto oli ainoastaan kolme wähäistä laiwaa, jotka saiwat nimet Santa Maria, Pinta ja Rigna ja joista kummatkin pienemmät tuskin oliwat muuta kuin isoja weneitä. Palos'en satamassa ne warustettiin 12 kuukauden ruokawaroilla, ja kaikki kolme laiwuetta yhteen tekivät ainoastaan 90 miestä, joiden seassa oli joitakuita aatelismiehiä Isabellan howista. Kuitenkin Columbo tytyi tähän; suuren ai-teen sa täyttäminen oli niin hänen huolesansa!

Toimitettunsa tarpeelliset walmistukset Columbo tekihe walmiksi lähtemään. Päiwänä ennen meni hän kaikin wäkineen Rabidan luostariin, jossa tunnustiwat syntinsä, nauttiwat Herran ehtoollisen ja rukoilivat Jumalalta menestystä yritykselleen. Seuraawana päiwänä Elokuun 3 p. 1492 lasti tämä wähäinen laiwasto maasta lufemattomain katsojain läsnä ollessa, jotka huutaen seurasiwat näitä rohkeita retkeilijöitä. Kolumbo itse oli yli-amiraalina Santa Marialla, joka oli isoin laiwoistansa, ja welijeset Pinzon, kaksi Espanjan aatelismiestä, jotka hywin ymmärsiwät meritoimituksia, johdattiwat toiset kaksi laiwaa: Martin Pinzon wei Pintaa ja Vincenz Pinzon Rignaa. Ensimmäisen kaikkii wielä oliwat rohkeamielisiä, sillä he purjehtiwat tunnetuilla wessillä Canarian saaristolle. — Ainoastaan se seikka, että yksi

ruori särkyi, saattoi pelkääville pahoja ennustuksia. He pääsivät kuitenkin onnellisesti saarille ja jo täällä piti heidän viipyä korjataksensa pahasti rakennetut laivanja.

Syyskuun 6 p. hän purjehti edellensä ja piti laivanja waltamerellä suoraan läntisessä suunnassa. Säännöllinen myötätuuli suosittelee kulkua; jo seuraavana päivänä kaikki maa oli kadonnut näymättömiin. Hirveä tila semmoisille ihmisille, jotka, ensifertaa eroitettuna muista ihmisistä, näkivät itsensä muutamilla yhdistetyillä palleilla ja laudoilla annetuiksi alttiiksi waltatomille aalloille; tähän asti näet oli merimatkoilla tapana aina pitää maa näkywisä. Ympäriillensä eivät nyt nähneet muuta kuin äärettömän meren ja taiwaan awaruuden; kulkemistansa yhä kulkiwat edellensä tietämättä mihin, seuraten rajupäistä uskailijaa, jolla ei ollut muuta tietoa haettawasta maasta, kuin minä mielenä oli hänelle kuwannut; — todellakaan ei ole kumma, jos uskaliaimpiakin alkoi peloittaa ja jos he kirosiwat sitä hurjaa, joka oli walmis wetämään 90 ihmistä myötänsä kadotukseen.

Levollisuudellansa Columbo kuitenkin herätti wäessään ihastusta ja luottamusta. Yötä päivää hän seisoi wäsymätönä laivan kannella laskeinluoti ja tarkastus-aseet kädessä, nukkui ainoastaan jonkun tiiman ja kirjoitti kirjaan jokaisen pienimmänkin hawainnon. Niitä, joissa hawaitsi tuskaa ja pelkoa, puhutteli hän ystävällisesti, koetti lupauksilla ilahduttaa nurisewia ja elähdytti heidän toivonsa osoittamalla niitä ideoja rikkauksia, jotka heidän piti löytää matkansa perillä. Peljästyneen wäen tusta kuitenkin eneni enenemistänsä. Wuotuistuulten alueelle tultuansa laivat rientsivät edellensä wajaman nopeudella. Lokakuun 1 p. oliwat jo ulkounet 770 meripeninkulmaa. Rysytäessä Columbo kyllä sanoi sen paljoa wähenmäksi, waan se ei kuitenkaan woinut lohduuttaa heitä.

Silloin tällöin oli toiwomiseenkin syytä. He näkiwät outoja lintuja; waan eivät tietäneet, että wesi linnut woiwat lentää fatoja peninkulmia etäälle. Yhdessä paikassa oli meri niin ruohon peittämänä, että laivat melkein pysähtyiwät kulussaan. Waan linnut ja ruoho katosiwaat taas muutamain päivän kuluksella ja Mereltä.

luttua ja onnensa nojaan jätetyt ihmisparat näkiwät itsensä taas turwattomina aawalla ja autiolla merellä.

Nyt kääntyi wäen huolellinen ja alakuloinen mieli-ala raiwofsi ja epätoiwofsi. Kaikki kuuliaisuuden siteet löyhtyiwät, ja murhan uhkauksilla he waatiwat Columboa heti palaamaan takaisin. Vielä kerran asettaa hän heidät lewollisella ja lujalla luottamukseellaan ja näyttäiten sangen tytyhwäisenä siihen menestykseen, joka hänellä tähän saakka oli ollut, hän sanoo itsellänsä nyt olewan warma toivo kohta päästä perille.

Lintuja näkhy, ja katoawat taas; aurinko nousee ja laskeuwi päivä päivästä ja laiwat vielä waan lentäwät lentämistänsä wasaman nopeudella länteen päin. Nyt toiwottomuus jo käwi wallattomaksi; tahdotaan käydä wihakäsin Columboon. Mi-noastaan se ajatus: „kuka meidät kotia weiji hänen murhattamme?“ pidättää heidät vielä siitä. Silloin hän waatii ainoastaan kolme päivää. Ellei niinä vielä maata nähtäisi, niin hän tahtoi palata takaisin. Paljon morkaten he toki wihdoin tähän suostuiwat!

Onnensafo tämän ajatuksen häneen johdatti wai oliko hänellä tarkempia tietoja? — Seuraawana päivänä laskinluoti jo kohtasi matalaa; ruokoa ja oksaa punaisilla marjoilla ui heittä vastaan ja maalintuja laskeusi istumaan mastoilte. Päivä silloin juuri oli laskeunut. Vielä ei maata nähty, waan Columbo laskeutti purjeet alas, ettei tuuli wäkisin maalle weisi. Kello 10 illalla hawaitfi hän walkean. Hän kutsui luoksensa kaksi upseeria, ja hekin näkiwät sen. Kaksi tuntia puoli-yön jälkeen huudettiin Pintasta, joka purjehti muitten edellä, riemuhuuto: „maa! maa!“

Malttamattomuuden ja epätiedon tuskalla odottiwat purjehtijat päivännousua. Wihdoin se (Perjantai 12 p. Lokak.) koitti, ja he näkiwät — millä tunteilla! — kauniin wihoittawan saaren makaawan edesjängä. He hyleliwät toisiansa ja itkiwät ilosta toinen toisensa rintaa wästen, ja Columbolla oli ilo nähdä kaikkein niitten, jotka hänen henkeänsä oliwat uhanneet, katuwaisina ja häpeäwinä, polwillaan rukoilewan häneltä sitä anteeksi. Ensimmäisen ilonwimman wiihdyttyä he muistiwat korkeimmat

welwollisuutensa ja kaikki wäki weijasi sydämmellisimmällä hartaudella kiitoswirren: „Zumala! sinua me kiitämme!”

Päivän noustessa hekin nousivat weneisinsä ja soufiwat maalle juhlallisella loistollisuudella, lentäwillä lipuilla ja heleällä soitolla. Rannalle olivat melkein kaikki asujaimet kofoutuneet ja kummastuivat outoja wieraitansa yhtä paljon, kuin itsekkin näitä kummastuttivat. He olivat ihan alastomia, punertawan wasken karwaisia ja parrattomia, waan muuten sangen foreita. Heidän kielsensä oli tolkutointa ja eläimen tapaista ja koko lauma näytti siwojen lammasten eli metsäkauristen kaltaisilta — ihan niin arkoina, niin turwattomina, niin notkeina he hypätä hiputtivat edestakaisin, ja kaikissa, mitä heissä woi huomata, näkyi niin wähän järkeä olewan, että Espanjalaiset jo epäilivät heidän olewankaan oikeita ihmisiä. Niitä he kuitenkin epäilemättä olivat, ehkä seisoivat aiwan alhaisella kiehytyksen ja siwistyksen asteella. He eiwät tunteneet maanwiljelystä; lämpöinen ilman-ala ja heidän saarensa wiljauuus, joka yltäkyllin antoi heille maisia ja maniof-juuria, ei pakoittanut heitä pitämään huolta lämmittäwistä waatteista eikä asunnoista. Sikä siellä löytnyt ijoja petojakaan, jotka olisimat totuttaneet heitä käyttämään woimaansa ja wiekkauttansa, ja he olisimatkin sen wuoksi niin wähästä säikähtäwiä, että europalainen koira woi ajaa koko lauman heitä pafoon.

Romeassa puwussa ja paljastettu miekka kädesjä Columbo seijoi sen weneen kofassa, joka ensimmäisenä laski rantaan olaksensa ensimmäinen Europalainen, joka jalallansa astui uutta maata. Wäkinsä seurasi häntä ja ylen onnellisina, että olisimat henkinsä pelastaneet, wiidettä kymmentä päiwää oltuansa kuoleman tuskassa notkuwain lautojen nojassa, kaikki lankeisimat alas ja halasimat turwallista maata. Tämän kiitosuhrin sai luonto; toinen oli Zumalalle annettava. He rakensimat ristin ja lukiwat sen juurella hartaat rukouksensa.

Sitten Columbo teki saaren Espanjan kuninkaan omaisuudeksi samankaltaisilla juhlamenoilla kuin Portugalilaisetkin käyttiwät löytöretkillänsä Afrikassa. Indianit katselimat niitä, waan, niinkuin luonnollista oli, eiwät ymmärtäneet mitään; niinkuin

ylipäänsä koko walkeain, parrakasten ja waatettujen miesten ilmauminen, joilla oli outo kieli ja vielä oudommat käytökset, oli heille jotakin ihan käsittämätöntä.

He huomasiwat, että metsä-ihmiset kutsuiwat saartansa Guanahaniksi; waan Columbo, jonka hengen se oli pelastanut, antoi sille sen wuoksi nimen Sit Salvador; se on yksi Bahaman saarista. Huskaat pian tulivat tuttaviksi Espanjalaisten kanssa, kun nämä heille antoiwat kuskusia, lasikoralleja, peilejä ja muita semmoisia pieniä kapineita. He antoiwat niitten edestä mitä heillä oli: raakaa ruoka-ainetta ja puumulia. Kultaa heillä ei ollut, waan ainoastaan kultapeltiä, jota muutamat kantoiwat koristuksina nokkijansa. Kun kysyttiin mistä he sitä saivat, osoittiwat he etelään päin. Senwuoksi Columbo läksikin liikkeelle etelään käsin ja, purjehdittuaan tällä matkalla monen laakean saaren ohitse, hän näki wihdoin ison saaren, jonka myötä-olewat Indianit kutsuiwat Cubaksi. Hän purjehti satamasta toiseen, näki joka paikassa runsaan kaswullisuuden ja luonnon-ihanuuden, joka häntä kummastutti, waan taas ei wiljelyksen merkkiäkään. Laumottain juoksenteli alastomia ihmisiä, yhtä rakoja ja arkoja kuin Guanahanin saarellakin, eiwätkä näkyneet pitävän huolta kullasta, eikä leiwästä. Kun kultapellit heille näytettiin, he huusiwat Haiti ja osoittiwat itään päin. Columbo seurasi osoitusta ja saapui 6 p. Jouluk. Haitiin, jolle pani nimen Hispaniola, sittemmin Sit Domingoksi kutsuttu. Täälläkin hawaitsi saman luonnon-ihanuuden, saman hedelmällisyyden, saman hywänkäyhyisen ja heikon ihmiskunnan, joka ei tuntenut waatteita eikä työtä ensinkään. Kuitenkin oliwat nämä Indianit jo eroitettut moneen heimokuntaan, joista kullakin oli päällikönsä eli niin kutsuttu kaxik. Yksi näistä antoi neljä Indiania paarilla kantaan itseänsä, waan oli muutoin niin alaston kuin muutkin. Hän antoi merkeillä Espanjalaisille tietää, että usein wihollisia liikeistä saarista (sittemmin löydetyt Carai'bien saaret) tulee lowerretuissa ruuhissa tai kanoteissa yli meren, käywät hänen wäkinsä kanssa kimppuun ja mennessänsä weiwät monta heistä pois syöddäksensä. Tämä Columboa kauhistutti, ja kun hänellä jo ennen oli mielessä tähän perustaa siirtokunnan,

ilmoitti hän kazikille aikovanja hänen alueellensa rakentaa pienen linnoituksen ja siihen jättää osan Espanjalaisiaan hänen turvaksensa. Usukkaat ymmärsiwät hänen sanansa ja tulivat ylen iloisiksi. Kummeksen he katselivat espanjalaisia salwumiehiä ja oliwat heille suureksi awuksi. Niin paljon kuin heillä oli kultapeltiä he kernaasti antoiwat lasikorallein, kulkusten ja muiten pienten kalujen edestä ja, kun kysyttiin, he sanoiwat oikean kultamaan olewan etelässä. Waan Columbo oli nyt joutunut semmoiseen tilaan, ettei hän enää woinut jatkaa löytöretkeänsä; sillä yksi hänen laivoistansa, Santa Maria oli joutunut haaksi-rikkoon ja Pintalla oli Martin Pinzon, jo heidän Subassä ollessansa, salaa mennyt matkoihinsa, omin päin hateaksensa kultamaata. Siis jäi uroollemme ainoastaan yksi laiva jällelle ja tämä juuri hitain purjehtija. Sillä hän päätti palata Espanjaan, ennenkuin Pinzon ennättäisi sinne ennen häntä. Hän jätti uuteen linnoitukseensa, jonka kutsui Nawidad'iksi, 38 Espanjalaista Diego Aradan komannon alle, waroitti heitä ystävällisesti kohtelemaan asukkaita ja lähti muun wäkenensä ja muutamain Indianein kanssa paluumatkalle Europaan 4 p. Tammit. 1493.

Mussa tämä oli onnellinen. Kolmantena päivänä he saawuttiwat Pintan, jonka petollisen päällikön Columbo nyt armahti, ja heillä oli myötätuuli Helmik. 14 päivään asti. Waan nyt nousi kauhea myrsky, joka uhkasi sekä hukuttaa purjehtijat että ijankaikeksi häwittää tiedonkin heidän tärkeästä löydöstään. Raikki huusiwat, rukoiliwat tai kiroiliwat. Wäen sitä hetkeä epätoiwon tuskissa odottaen, jona kehnopäiwäiset laiwat, jotka myrsky oli eroittanut toistensa nähyistä, uppoisiwat, Columbo koki edes Europalle pelastaa löytönsä. Hän kirjoitti nahkapaperille kertomuksen tähän asti tekemästä matkastaan, niistä maista, jotka hän oli löytänyt, ja siitä siirtokunnasta, jonka hän sinne oli perustanut; pani sitten sinetillä kiinni tämän kirjoituksen, kirjoitti päällekirjoituksen Espanjan kuninkaalle sillä ilmoituksella, että ken aukaisematta weisi sen perille saisi 1000 kultarahaa palkinnoksi. Sitten kääri hän kirjoituksen öljyllä woideltuun waatteeseen, pani sen kiinni wahalla, pani sitten kaikki tii-

wisti suljettuun tynnyriin ja heitti sen mereen. Zumala soi hänelle toki ilon itse julistaa rohkean yrityksensä menestyksen. Myrsky asetui, meri tyventyi ja Helmikuun 16 p. Columbo tuli S:t Maria nimiselle Azorian saarelle. Täällä häntä koh-tasi alkukuvailus niistä nöyrityksistä ja waiwoista, jotka hän sittemmin sai suuren löytönsä palkinnoksi. Portugalilainen käs-tynhaltija tahtoi ennen hoviastaan saadun käsken mukaan ottaa hänet wangiksi, waan ei toki woinut täyttää aikomustaan, ja Columbo purjehti edellensä. Waan tuskin oli hän taas pääs-syt aukealle merelle, ennenkuin joutui uusiin waaroihin. Toisen kerran nousi peloittawa myrsky, ja kahden kauhean päivän ku-luttua täytyi hänen wasten tahtoansa purjehtia Tajo-wirran suu-hun 4 p. Maaliskuuta. Hän siis ei ensimmän tullutkaan Espan-jaan, waan Portugaliin. Täällä hän waadittiin lähtemään ho-wileiriin, joka silloin pidettiin Balparajossa. Kuningas Juhana II tahtoi nyt itse puhutella häntä ja katui paljon, ettei hän en-nen suostunut tämän rohkean miehen esityksiin. Portugalilaiset katsoivat tätä Espanjalaisien onnea tuimalla ja karwaalla ka-teudella; muutamat howilaiset antoivat kuninkaalle senkin neu-won, että hän murhauttaisi tämän suuren löytäjän, jonka Jo-hana kuitenkin ylenkatseella kielsi. Wiisi päivää Columbo wii-ppyi äsken mainitun joen suussa; sitten hän lähti Espanjaan ja saapui 15 p. Maalisk. 1493 samaan satamaan lähellä Palosta, josta hän oli lähtenyt 7 kuukautta ja 11 päivää sitten.

Nyt hän sai kauniin palkinnon kiitettävistä ponnistuksistaan. Kellojen soidessa, kanuunain paukuessa ja wäkijoukon kowasti ilosta huutaen, hän nousi maalle. Hurstas mielenlaa-tunsa wei hänet ensimmän kirkkoon kiittämään Zumalaa waaralli-sen ja tärkeän matkansa onnellisesta päättämisestä. Sitten hän antoi ilmoittaa tulonsa kuninkaalliselle parikunnalle. Ferdinand ja Isabella kutsuivat hänet heti luoksensa antamaan lawean ker-tomuksen waiwoistaan ja niiden menestyksestä. Ilolla hän nou-datti sen käsken. Kun howi silloin oli Barcellonassa, niin hä-nen retkensä, joka oli melkein samankaltainen kuin muinaisten Nuomalais-päällikköin riemukulut, meni läpi koko Espanjan.

Reskellä Huhtikuuta Columbo pääsi Barcellonaan, jossa tar-

peelliset valmistukset olivat toimitetut hänen juhlallisista vastaan-ottamista warten. Hänen lähetesänjä kaupunkia, waelfi häntä vastaan monta nuorempaa howilaista tervehtimään häntä. Kaupunkiin tullessa, Indianit kulkivat ensimmäisinä, maalattuina näitten metsä-ihmisten tapojen mukaan ja koristettuina omilla heille omituisilla koristuksillaan. Heidän perästä kannettiin useita eläviä papukajojia, kaikenlaisia topatuita eläimiä oudoista lajeista ja outoja kasveja; waan enin loistiwat pienet indianilaiset pääkoristukset, kalwois-renkaat ja muut kultakoristukset, jotka osoittiwat wasta löydettyjen maitten rikkautta; sitten tuli Columbo itse ratjastaen keskellä loistawaa seuraa Espanjalaisia aatelismiehiä ja vielä enemmän ihaeltu, kuin kaikki ne kalut, jotka hän toi muassansa uudesta mailmasta.

Romeasti koristetussa salissa odottiwat Ferdinand ja Isabella, molemmat kuninkaallisessa puwussa, ja heidän howinsa ylimykset ja korkeimmat aatelismiehet hänen tuloansa. Columbon lähetessä kuninkaan-istuinta, kuningas puolisoiheen nousi seisaalleen, ottaaksensa häntä vastaan niinkuin miestä korkeimmasta arwosta. Kun hän polwillaan tahtoi suudella heidän käsiänsä, nostiwat he hänet seisaalleen, weiwät hänet warfin häntä warten tuodulle istuimelle ja ilahduttiwat häntä suurella armolla saada istua heidän läsnä ollessaan — erin-omainen kunnia tässä howissa, jossa etiketti tai siwätapaisuus niin ylen tarkasti pidettiin. Arwokkailla käytöksillä ja myös sillä jalolla kainoudella, joka on todellisesti suurille miehille omituinen, hän nyt laweasti kertoi matkastansa, ja tuskin oli hän lopettanut, ennenkuin kuninkaallinen parikunta lankefi polwillensa ja kiitti Jumalaa tästä löydyöstä, joka lupasi heidän waltakunnallensa niin paljon kunniaa ja hyötyä ja kristin-uskolle laajemman lewenemisen. — Kaikki läsnä oleet seurasiwat tätä esimerkkiä; harras ja juhlallinen innostus tarttui koko seuraan ja esti kunkin tawallisen riemu-osoituksen; muudan läsnä-olewista sanoo, että näytti kuin olisi kunkin tällä hetkellä ollut osallinen autuasten iloista taiwaassa. Tämä oli se suuri loiste- ja walohetti Columbon elämässä, joka tukkei suun katudelstakin.

Sitten osoittiwatkin Ferdinand ja Isabella kiitollisuuttaan

Columbolle; he wahvistiwat hänen jo saadut oikeutensa, nostiwat hänen koko perheineensä aatelissäätyyn ja antoiwat, mikä enin häntä iloitsi, käskyn heti rakentaa lujan laivaston, että hän woisi wallata jo löydetyt maat ja vielä muitakin, niinkuin hän toivoi.

Tuhansin määrin suurennettuna lensi nyt maine wasta löydetystä uudesta maailmasta yli koko Europan ja täytti warsinkin oppineet ihmeellä ja ihastuksella. Itse Espanjassa heräsi kuitenkin suurin into. Wähässä ajassa oli liki 1500 ihmistä kokoontuneet, jotka halusiwat saada seurata toista retkeä, jonka piti mennä oikeahan kultamaahan. Hallitus warusti 17 laiwaa ja lähetti heidän kanssa myös käsityöläisiä ja wuorimiehiä. Columbo taas toimitti myötä europalaisia eläviä ja kasveja, joille hän toivoi hyvän menestyksen näillä hedelmällisillä saarilla.

Stenkin hankkiwat itsellensä paawin suostumuksen, saadaksensa hänen kauttansa oikeuden uuteen mailmaan, eikä Aleksander VI wiipynnytkään määräämään heille maita, jotka eiwät olleet hänen omiansa ja joita ei tuntenutkaan. Hän näki tässä waltansa lisäämisen. Ettei loukkaisi Portugalilaisia, joille ennen samanlainen lahja oli annettu, weti hän wiivan yhdestä maanawasta toiseen 100 meripeninkulmaa lännitse Azorien saarista ja sääsi, että kaikki joka oli lännitse tätä wiivaa piti olla Espanjalaiusten oma, waan kaikki sen itäpuolella Portugalilaiusten. Waan kun nämä eiwät tyytyneet tähän määräykseen, tehtiin jonkun ajan kuluttua sowinto, jonka mukaan jakowiiva wedettiin 370 peninkulmaa lännitse mainittuja saaria, joten Brasilia sittemmin tuli Portugalilaiusten omaksi.

Syyskuun 25 p. 1493 Columbo lähti toiselle matkalleensa ja otti tällä kertaa wähän eteläisemmän suunnan ja tuli 3 p. Marrask. ensimmäiseen Caraïbien saaria, jonka nimitti Dominikaksi. Sieltä hän käwi saarissa Maria-Galante, Guadeloupe, Portorico j. m., joissa yleensä tapasi wihollisen ihmisjuwon ja useita jällejä hirmuisesta tawasta tappaa ja syöä wihollisensa.

Suoli perustetusta siirtokunnastaan kiirehti häntä sitten Hispaniolaan, johon hän tuli 22 p. Marrask., waan suureksi hämmästykselleen ei enää nähnyt linnoitusta eikä siirtolaisia. Es-

panjalaisten raaka irstaisuus oli suurimpaan määrään sytyttänyt säweitten asufasten vihan ja siten jouduttaneet oman perikatonsa. He olivat näet halveksineet kaikki Columbon vakaiset varoitukset ja käskyt ja ahneudella, ryöstämisellä ja Indianein waimojen ja tytärien saastuttamisella heitä loukanneet ja rajujen himojensa tyydyttämisessä keskenänsä joutuneet eripuraisuuteen. Myös eivät olleet tarpeeksi warowaisia, waan tekivät pienissä joukoissa kulturetkiä, jolloin saaren keskellä myös olivat käyneet erään päällikön alueella, joka oli syntyänsä Caraiibi eikä ollut luonnoltansa niin rauhallinen ja arka kuin saaren muut asukkaat. Lujasti päättäen tätä kostaa otti hän äkkirynnäköllä linnoituksen ja häwitti sen; siellä olevat Espanjalaiset olivat osaksi kaatuneet linnoitusta puolustaesiansa, osaksi paolla joutuneet kuoleman omaksi.

Hispaniolan pohjaispuolella hän nyt sen sijaan perusti kaupungin, jonka kuningattarensa kunniaksi kutsui Isbellaksi — ensimmäinen uudessa maailmassa — tyydyttävä ajatus tämän tapauksen matkaansaattajalle, waan jota paljon karwastuttivat ne monet harmit, joita hänen tyytymättömät seuralaisensa hänelle tekivät. Sillä kutapa Indiaan olisi lähtenyt maata wiljelemään, jylhää metsää pelkosi raiwaamaan ja puuttumaan kaikkia werkkausuuksia, joihin siwistyneessä Europassa olivat tottuneet? Jos kowalla työllä olisi tahtonut rikastua, niin olisihan se woinut tapahtua kotonakin! Kultajantaa kyllä löytyi täällä saarella, waan kuinka waiwaloista eikä sen hakeminen ollut ja kuinka wähän tämä työ sitten waiwaa maksoi! Ne kultakuwailemiset, joitten tähden useimmat olivat löytäjätä seuranneet, olivat häwinneet ja herättäneet heidän mielisjäsä tyytymättömyyttä petetyistä toivoista. Jo muukalaisena, jolla oli walta niin monen Espanjalaisen yli, oli Columbo kateuden ja inhon esineenä ja se kowuus, jolla hänen täytyi pitää wäkensä työssä ja josta ei woinut säästää edes ritareja ja aatelisia, enensi vielä katkeruuden häntä vastaan. Kun nyt vielä kowia tautejakin, jotka tulivat märjästä ja lämpöisestä ilmanlaadusta ja Espanjalaisen irstailemisesta, rupefi lewittämään turmiotansa, tuli tyytymättömyys ja alakuloisuus wallalleen.

Columbo lähti nyt uudelle löytöretkelle etsimään kullan oi-
keata kotimaata ja Indian mannerta, jonka ei luullut olewan
kaukana. Hän purjehti Cuban ympäri, löysi Jamaikan, taisteli
suurten vastusten ja waiwojen kanssa eikä kuitenkaan löytänyt
haettavaansa. Rowasti sairastuneena hän palasi Hispaniolaan,
jossa suureksi lohdukukseensa tapasi welsensä Bartholomeon, jota
niin pitkään aikaan ei ollut nähnyt. — Siirtokunta taas oli
joutunut suureen waaraan uuden tottelemattomuuden kautta i-
fossa osassa siirtolaisista. Hänen poisja ollessaan oli nimittäin
Indianoja kohdeltu niin jumalattomasti, että nämä siitä kiihtyi-
vät tekemään wastarintaa rasittajoihseen ja oliwat koostaaksensa
jo tappaneet niitä Espanjalaisia, joita tapasiwat yksinänsä ja
wielä wakaasti päättäneet kokonansa häwittää eli karjoittaa hei-
dät. Columbon piti nyt itse tarttua aseihin. 200 jalkamiehellä
ja 20 ratsumiehellä hän (20 p. Maalisk. 1495) rynnisti In-
dianein tuhansia lukewaa sotajoukkoa vastaan. Ampuma-aseit-
ten pauke ja joukko isoja koiria, jotka usjutettiin näitten alas-
tomain olentojen päälle ja repiwät monta heistä, näytti heille
kohta, että walikoisten miesten woima oli yhtä suuri kuin heidän
ahneus ja rasituksen himo. — Yksi ainoa woitto jo täydellisesti
lukisti heidät. He pakoitettiin nyt weroksi maksamaan kultaa ja
puumulia, jonka kokoominen lasi nämä kaikenlaiseseen työhön tot-
tumattomat luonnonlapset onnettomimpaan orjuuteen.

Kuinka toimelias Columbo olikin, hän ei kuitenkaan woi-
nut wälttää seuralaistensa panettelemista ja pelkääwän howin
epäluuloa. Siirtokunnan pahimmat nurkujat oliwat palanneet
Espanjaan ja toiwat esin niin paljon kanteita häntä vastaan,
että waltamies, kamarijunkkari Juan Aguado, lähetettiin Hispani-
olaan tutkimaan hänen käytöstänsä. Wälttääksensä tämän hä-
wäistyksen Columbo antoi päällikkyyden welsellensä ja lähti itse
Espanjaan. Wasten luuloansa hän kuitenkin otettiin howisja
kunniallisesti vastaan ja woitti jälleen hallitsijain luottamuksen,
ja luwattiin warustaa uusi laiwasto wiemään uusia siirtolaisia.

Wasta Heinäkuun 4 p. 1498 hän woi lähteä kolmannelle
matkalleensa. Silloin hän meni merelle 6 melkein ifolla laiwalla.
Tällä kertaa hän piti wielä etelämpää suuntaa kuin toisella mat-

kallansa, ja olisi luultavasti tullut Brasiliaan, ellei paha tywen ja sen oheisa kowa wari päiwäntasaajan läheisyydessä, joka rawistutti kaikki wiini- ja wesitynnyrit ja turmeli ruokawarat, olisi pakoittanut häntä kääntymään länteen päin. Niin tuli hän Trinidad'in saarelle Drinoko-joen suun edustalle.

Sekä oma kiuuloisuutensa että nurkuwan wäkensä hätä pakoitti hänet kuitenkin keskeyttämään löytöretkeänsä ja lähtemään siirtokuntaansa Hispaniolassa. Sinne tultuansa hän hawaitti, että weliensä oli suurella taidolla ja watawuudella hoitanut asioita ja toiseen paikkaan saarta perustanut uuden kaupungin, S:t Domingon, jonka nimellä koko saari nyt nimitettiin.

Columbo antoi howillensa todellisen kertomuksen kaikesta mitä Hispaniolassa oli tapahtunut; waan wihamiehensäkin lähettivät lähettämistänsä kanteita Espanjaan. Ferdinand ja Isabella lähettivät ritarin Frans de Bowadillan Hispaniolaan tutkimaan Columbon töitä. Jos tuo hawaittisi kaikki ne tymepeat sytytökset tätä vastaan todeksi, piti hänen panna tämän wiralta pois ja itse ruweta hänen sijaansa; niin oli käsky Bowadillalle. Waan tämäpä lufikin sen takaperin. Sillä heti tultuansa S:t Domingoön hän waltasi Columbon asunnon ja omaisuuden, anasti ruoka- ja sotawarat, käski kunkin pitää häntä uutena käskynhaltijana ja lähetti Columbolle sitä wasten myötä-otetun kunnikaallisen säännön, että hänen kaikissa piti totella Bowadillan käskyjä ja sitten wasta hän asetti oikeuden, jolle sai tuoda kanteensa käskynhaltijaa vastaan. Kuinka katkerasti Columbo tunsi itsensä loukatuksi, näytti hän toki tässäkin sen tajun, joka jo niin usein hengen waaroissa oli ollut hänen seuralaistensa onni. Hän oli waiiti ja totteli, ehkä Bowadilla meni niin kauas ilkeydessä, että panetti hänet weliinensä rautoihin niinkuin tunnuksaneita pahantekijöitä ja lähetti heidät sittemmin Europaan, kummankin eri laiwassa. Mutta kuinka suuressa määrässä Columbo tähän asti olikin saanut tuntea Espanjalaiisten inhoa muukalaisista vastaan, oli hänellä toki lohutus hawaita, että jalomielisemmät tätä kansaa eiwät haiketta mielenkarwaudetta woineet nähdä häntä raudoissa. Laiwain lähetessä Espanjan rantaa, tuli katteini kaikilaisilla kunnian-osoituksilla Columbon

luo ja tahtoi ottaa häneltä kahleet pois, waan Columbo sitä ei sallinut. Koko Espanjan piti nähdä, kuinka kuningas palkitsi uuden mailman löytäjää. Senwuoksi hän sittemminkin aina piti nämä ketjut muassansa ja sääsi, että ne piti pantaman hautaanakin hänen kanssansa.

Erinomaisen kauhistuksen nostattikin todella se keino, jolla hän palasi Espanjaan 23 p. Toukok. 1500. Sanoma Columbon kauheasta kohtelemisesta herätti Sjabellassa sääliä ja inhoa ja Ferdinand häpeä ainakin ihmisten edessä. Dottomatta niitä ilmoituksia, joita Bowadilla jälkeinpäin oli lähettävä, lähetettiin senwuoksi heti sanansaattaja käslyllä, että wangit piti päästetämän irti ja kohdehtaman kunnialla. Columbo kutsuttiin howiin ja sai 2000 tukaattia tarpeellisten maksujensa suorittamiseksi. Heti sifälle tultuansa hän mitään sanomatta lankefi polwillensa waltio-istuimen porrasten eteen. Rajuilta tunteiltansa ja sywältä liikutukseltaan hän ei ensin woinut sanoa sanaakaan. Wihdoin hän nousi seišoallensa ja rupefi liikuttawasti ja kaunopuheisesti puhdistamaan käytöstänsä ja uskollisuuttansa ja matkaansaattoi sillä niin paljon, että Bowadilla heti pantiin wiralta pois. Waan kuitenkin kateus ja epäluulo wastusteli hänen oikeita vaatimuksia; hänelle ennen lahjoitettu siatiskuninkaan armo ei annettu hänelle jälleen, ehkä hän usein ja hartaasti sitä anoi, waan hänen sijaansa lähetettiin ritari Nicolao d'Dwando käslyhaltijaksi Hispaniolaan.

Wanha retkeilemisen halu heräsi kuitenkin taas Columbon mielessä, ja kun hän luuli salmen jossakussa olewan löydetty manteren läpi, aikoi hän sitä etsiä. Siinä tarkoituksessa hän taas tuli howiin, ja kateudessa Portugalilaisten löytöjen yli Itä-indiassa Ferdinand taipui vielä kerran käyttämään tämän oivallisen meri-uroon taitoa hyödykseen — vielä kerran puserutamaan kuorta, ennenkuin hän sen wiskasi pois. Columbo sai 4 jotenkin huonoa laiwaa, joilla hän 9 p. Toukok. 1502 purjehti Cadix'istä. Yksi näistä laiwoista oli niin huono purjehtimaan, että hänen piti laskea suoraan Hispaniolaa kohti saadaksansa waihtaa sen siellä parempaan. — Waan hänelle wihamielinen d'Dwando kielsi satamaanfin tulemast, että hänen piti

hakea turvaansa muussa osassa saarta. Muutamain viikkojen kuluttua jätti hän sen taas ja löysi nyt manteren koko rannikon Kap Gracias a Dios'esta aina Portobellon satamaan asti; haettavaa salmea hän kuitenkin ei löytänyt. Raju-ilmat ja kuuheat myrskyt pitivät joka päivä purjehtijat hädässä. Rafsi laivoistansa olivat jo joutuneet haaksirikoon; toiset kalli syöstiin kerran niin rajusti toinen toistansa vastaan, että olivat rutistua. Kuitenkin Columbo vihdoin monen waiwan perästä pääsi Jamaikkaan 14 p. Kesäk. 1503. Rafsi viimeistään laivaansa joutuivat tässä rannalle haaksirikoon, eikä niitten korjaamisesta woinut puhettakaan olla. Ellei Jumala armahtaisi heitä onnettomia ja lähettäisi wieraan laivan heille pelastukseksi, niin olisi uuden mailman suuren löytäjän kova kohtalo ollut täällä maihin ja maniof-juurien ääressä lopettaa kujan elämänsä, Europan unhotettamana ja eroitettuna kaikesta muusta mailmasta.

Silloin kalli kunnan miestä laivan wäestä, Espanjalainen Mendez ja Italialainen Zieschi, uskalsivat henkensä pelastuksensa Columboa. Yhdestä puusta koverretuissa pursissa he purjehtivat 30 peninkulmaa waltamerta Hispaniolaan, 10 päivää soufivat myötä-otetut Indianit pitkin kuohupäitä laineita; useat menehtivät kowasta työstä ja, juomaweden loputtua, janon rasituksesta; kaikki he olivat nääntymäisillään, kun vihdoin pääsivät saarelle. Columbo kohta herkesi toiwomasta, sillä melkein koko vuosi kului, ennenkuin heistä mitään kuului. Tämä aika oli hänelle raskain kaikista, mitä hän koko elin-aikansa oli kokenut. Korkea ikänsä ja alin-omaiset huolet olivat kuluttaneet hänen woimansa. Häntä waiwasi niin kowa luuwalo, että hänen melkein aina piti olla wuoteella. Kaikki kuuliaisuuden siiteet ratkesivat hänen wäesfänsä; hänen kieltonsa wääryyttä Indianeille tekemästä halweksuttiin; joukko Espanjalaisia liittyi yhteen ja kuljeskeli ympärin saarta ryöstäen ja rääkäten saarelaisia julmasti. Senwuoksi nämä kohta wetäytyivät pois ja herkesivät ruoka-aineita tuomasta ilkeille wieraillensa. Ainoastaan potewan Columbon nero ja taidot woivat pelastaa heidät nälkään kuolemasta.

Wihdoin tuli laiva, jonka urheat kumppanit Mendez ja

Fieschi vasta kauan taisteltuaan olivat saaneet kowasydämijeltä d'Owandoilta, noutamaan hyljättyjä onnettomia. Elokuun 13 p. Columbo tuli Hispaniolaan lamastuneena taudista ja huolesta. Täällä hän otettiin vastaan ulkonaisilla kunnian-osoituksilla, waan loufattiin todenperästä monella lajilla. Kauan sai hän rukoilla, ennenkuin d'Owando suostui antamaan hänen purjehtia Espanjaan 12 p. Syysk. 1504. Waan niin huononpäiväinen oli laiwa, jonka hän siki sai, että hän ainoastaan töin tuskin pääsi matkansa perille. Pahaksi onneksen oli kuolema juuri vähää ennen temmannut hänen ainoan tukensa kuningatar Isabellan (26 p. Marrask. 1504). — Castilia oli täynnänsä hämmennystä ja rauhattomuutta. Ferdinand ei kuunnellut hänen rukouksiaan eikä walituksiaan. Suru niin monesta solwauksesta kalwoi hänen elämäänsä ja joudutti hänen kuolemansa. Hän kuoli Balladolidissa 20 p. Toukok. 1506, 59 vuoden wanhana ja haudattiin Hispaniolaan niitten kahleitten kanssa, joilla kerran oli ollut sidottuna.

Kunnia nimittää löytämänsä maan-osan ei tullut suuren Columbon, waan erään hänen aikuisensa, Amerigo Vespuccin, osalle. Tultuaan matkalta vasta löydetystä maan-osasta tämä tiesi kertomuksessaan, jonka hän matkastansa teki, näyttää olevansa ensimmäinen, joka mannermaassa oli käynyt. Senwuoksi on tapahtunut, että Amerika on saanut nimensä tästä miehestä, waan ei oikeasta löytäjästänsä sillä nimi Amerika on vasta viime aikoina tullut käytäntöön, kun löydetyt maat kauan waan kutsuttiin „uudeksi mailmaksi.“

Vasco di Gaman

Ensimmäinen löytöretki Itä-indiaan (1497—1499).

Amiraaleinsa tähän asti waan osaksi onnistuneista yrityk-
sistä hakea meritien Itä-indiaan Portugalin kuningas Emanuel
ei toki hämmästynyt, waan kääntyi uuden yrityksen aikeesja
Vasco di Gamaan, eräs hovinaja aatelismiehiä, joka oli synty-
nyt Sines'in pieneessä rantakaupungissa lähellä Cap Ferroa. —
Varustettuna suosiofirjoilla kuninkaaltansa itämaan eri hallitsi-
joille, muitten seassa myös Calikut'in kuninkaalle Zamorin'illekin,
lähti tämä uusi amiraali 8 p. Heinäkuuta 1497 matkalle kol-
mella laiwalla, San Gabriel, San Rafael ja Perrio, jotka yh-
teenjä waan siäältiwät 160 sotamiestä. Kummatkin alapäällik-
könsä oliwat weljenjä Paolo di Gama ja Nikolao Nunez. Perä-
miehenjä Pedro di Alanguez oli jo tehnyt tuon matkan Diaz'in
kanssa, jolla „Hywäntoiwon niemi“ löydettiin. Näitä kolmea
laiwaa seurasi iso muonalla täytetty parikkalaiwa, jolla Gonzalo
Nunez oli päällikkönä ja yksi Minaan määrätty karawelli Bar-
tolomeo Diaz'in johdannon alla.

Kanarian saaria lähellä myrsky ervitti nämä kaikki laiwaa
amiraalilaiwasta, johon wasta 8 päivän kuluttua yhtyiwät Wi-
heriän niemen kohdalla. Sitten he laskiwat yhdesjä satamaan
Santa Marian saarelle, joka on yksi wastamainitun niemen saa-
ria, meriwahinkojansa korjaamaan.

Diaz purjehti sitten takaisin Portugaliin. Waan muu lai-
wasto taas jatko matkansa eteenpäin, mutta kärsi paljon myrsky-
tyiltä. Marraskuun 6 p. Gama löysi alawan maan ja purjehti
kolme päivää pitkin sen rannetta. 7 p. hän laski isoon lah-
teen, jolle antoi nimen Angra (lahti) di Santa Helena. Hän
ei saanut ranta-asukkailta tietää kaukanako Hywäntoiwon niemi
oli, waan sai sitä wastaan wastustaa hyökäykseen näiltä mustilta
ihmisiltä, jolloin joitakuita wäestään haawoitettiin.

16 p. hän taas lähti purjehtimaan waan oli tuskin tullut
aawalle merelle, ennenkuin niin kauhea myrsky nousi, että lai-

wojen wäet tahtoivat pakoittaa häntä palaamaan. Gama kuitenkin panetti kohta tukehdutetun kapinan päämiehet rautoihin ja, myrskyn wihdoin 20 p. asetettua, hän laiwastollaan purjehti Hywäntoimon niemen ympäri. Syylliset sitten wapautettiin kahleistanja, ja amiraali antoi heille rikoksensa anteeksi, jonka saatunsa kapinannostajat saivat uudestaanja wannoa hänelle wälttämättömän kuuliaisuuden ja uskollisuuden, jonka walan he sitten rikkomatta pitivätkin.

Portugalilaisemme hawaittiwat pitkin rannikkoa paljon sarwieläimiä ja edempänä rannasta myös monta asuntoa, jotka näöltänsä oliwat peitettyt oljilla. Lehdet ja monet joet antoiwat yleiseensä maalle ylen wiehdättävän näön. Niemekkeen eteläpuolella oli sangen kaunis lahti, joka tunki noin 6 peninkulmaa maahan ja suusjaan oli wähintäinkin yhtä leweä. Se sai nimen Wiekas-lahti.

Marraskuun 24 p. he tuliwat San Blas'in lahteen, 60 peninkulmaa toisella puolen niemekettä ja lähellä saarta, joka wilsij n. k. erokkaista, eräs hanhen muotoinen waan nahkasipinen lintulaji. Saarella myös löytyi monta norsua ja paljon sarwittomia härkiä, joilla asukkaat ratsastiwat, pistäen puukappaleen heidän nokkaruskon läpi. Saarenlikeijellä kallionla oli myös tuhansia hylkeitä, jotka uljaasti puolustiwat itsiänsä Portugalilaisten heitä pyytäessä. Laiwankello houkutteli äänellänsä esiin Neekerit, ja amiraali antoi heille pieniä punaisia lakkeja norsunluisten kalwoisrengasten edestä. Tämä oli ensimmäinen waihtokauppa heidän kansja. Jonkun päiwän kuluttua Neekerit toiwat hänelle härkiä ja oinaita ja rupestiwat laulamaan ja pelaamaan neljällä huilulla. Amiraalikin puolestansa nyt puhallutti torwiin, ja kaikki sekä Portugalilaiset että Neekerit rupestiwat sitten tanssimaan keskenänsä. Semmoinen on soitannon woima yhdistää ihmisiä!

San Blas'ista tultiin sitten joen suulle, joka sai nimen Rio del Infante, waan meidän aikoina on Breede Rivier niminen. Se laskee San Sebastian'in tai San Katarinan lahteen. He purjehtiwat de la Cruz nimisen kallion ohitse, johon Diaz oli jättänyt viimeiset merkit matkastansa. Soulupäiwänä he löysi-

wät uuden maan, joka senwuoksi sai nimen Natalimaa (s. o. Soulumaa), niinkuin toinenkin joki, jonka suulle tultiin, otetun tawan mukaan nimitettiin Kolmen kuningasten joeksi, kun se ensikertaa nähtiin loppiaispäivänä.

Nyt he pitivät laivanja tarpeeksi lähellä maata huomataksensa, että kuta edemmäksi kuljettiin pitkin rannetta, sitä isommat ja tuuheammat olivat puut ja sitä kauniimmalta maa näytti, kaukaa katsoen. Mikä ajoin käytiin maallakin, waan aina tarpeellisella warowaisuudella. Yksi tämän maan kuninkaita tuli myös käymään amiraalilaiwassa. Siellä pidettiin sitten joitakuita lepopäiviä hywin kansoitetusja paikkakunnassa, jonka Portugalilaiset kutsuivat Hyvän kansan maaksi; niin tyytyväisiä olivat siihen tapaan, jolla heitä sillä kohdeltiin.

Mies laivan wäestä nimeltä Martino Monzo, joka taissi monta neekerikieltä, oli tullukina, ja käytettiin myös tekemään kauppaliittoja maan asukasten kanssa. Sitten he purjehtivat Cap Corientes'in (eli Birran niemen) siwtse, joka on 50 peninkulmaa toisella puolen Sofalaa, eivätkä nähneet tätä kaupunkia, joka Arabialaisille on tunnettu nimellä Kultamaa ja on osa hallitsijansa nimellä nimitettyä Monomotapan kuningaskuntaa.

Tammikuun 24 p. he purjehtivat yhteen jokeen, joka niiden tarkkojen tietojen tähden, joita asukkaat antoivat sijämaasta, sai nimen Rio de Buenos Sinaes (Tarkkojen tietojen joki). Sen rannat olivat ihania, asukkaat säwyisiä ja siwistyneitä ja tunsivat myös tarpeeksi laiwakulkua taitaaksensa purjehtia palmulehtisillä purjeilla warustetuissa parkeisjansa.

Wähemmän ystävällisesti kohdeltiin Portugalilaisia Mozambiquesja, rikas kauppa kaupunki, joka on 15° etel. lew. kohdalla ja on paraimpia satamia mitä näissä wessissä löytyy. Tämä kaupunki on täynnänsä moorilaisia kauppamiehiä, jotka käyvät kauppaa Sofalassa, Punaisella merellä ja Itä-indiasja mausten, jalokiwien ja muitten kallisten kalujen kanssa. He kuljettawat kalujansa isoilla kannettomilla laiwoilla, jotka owat ihan ilman nauloitta tehtyjä, sillä heidän laiwaksensa owat yhdistetyt ainoastaan kayrolla s. o. niiniköydellä. Heidän purjeensa owat

palmulehdistä kudottuja. Muuten he tuntevat kompassinkin ja merikarttoja.

Moorit Mozambiqueessa luulivat Portugalilaisia ensin Turkilaisiksi tai muiksi Mooreiksi Afrikasta ja tulivat senwuoksi joutuisasti heidän luoksi sataman suuhun. Waan hawaittuaan heidän olewan kristittyjä he heti liittyiwät jouduttamaan heidän perikatoon, kohtelivat heitä pahasti ja panivat paljon pauloja heidän eteenpä. Kun laiwasto oli juomaweden puutteessa, pantiin purret noutamaan sitä satamasta, kanuunain sill'aikaa pitäessä Mooreja pelwon alla. Nähtiin tarpeelliseksi ampua kaupunkiaakin.

Rakki moorilaista luotsaria, jotta Gama keskustelemisen alusja oli tahtonut ja saanut, tekivät nyt puolestansa mitä waan woivat saadaksensa laiwastoa waarallisiin wesiin, josta toki kowa wirta heidät onnellisesti esti. Tämä petollinen mieli-ala tuli oikein ilmi wasta lähellä Mombasjan saarta, jossa myös Mooreja asuu ja joka on ihanan näköinen ja ylen hedelmällinen. Se on waan kahdella Indian mereen laskewan joen haaralla erotettu manteresta. Mombasjan kuningas oli nimittäin käskennyt Gaman lastata laiwoihinsa hänen maansa tuotteita, niinkuin kulta, hopeata, mauksia ja hajupiikkaa (ambraa), ja tämä, ehkä häntä oli waroitettu Mooreilta, jo valmistihe lastemaan satamaan, kun kummatkin luotsarit äkisti wiskausiwat mereen ja kaikin woimin uiwat maata kohti. Gaman yritykset saada heidät takaisin oliwat turhia, ja kun hän nyt puolestansa panetti kaikki Moorია Mombasjasta, jotka juuri sattuiwat olemaan laiwalla, kidutuslaudalle, niin he tunnustiwat luotsarien lähteneen pakoon pelwosta, että tuliji ilmi, että he oliwat liitosja Mombasjan kuninkaan kanssa, joka oli saanut tiedon Portugalilaisten Mozambiqueessa tekemästä wäkiwallesta ja senwuoksi kostosta tahtoi saattaa muukalaiset laimat häwiöön.

Seuraawana yönä otettiin monta Moorია kiinni, jotka uiwat amiraalilaiwan ympärillä ja kokiwat leikata ankkuriköydet poikki, että laiwa sitten ajaisi maalle. Toisia Mooreja oli rohjennut salaa kawuta ylös laiwallekin, jossa piiliwät pänttärin

tallingsissa. Kun he wihdoin löydettiin oli heillä tyllin aikaa wiskautua mereen ja uiden päästä likeisiin parkkoihin.

Wälttääksensä enempiä petollisuuksia näiltä ihmisiltä purjehti Gama 13 p. taas pois ja tapasi matkallansa Melindaan kaksi pinassia, joilla laiwoilla kauppa käydään näillä rannikoilla. Hän otti yhden näistä, jolla paitfi 10 Moorina myös oli jotenkin iso koko kulta ja hopeata. Tämä oli ensimmäinen saalis, jonka Europa otti Indian merellä.

Wielä samana päivänä tultiin Melindaan, joka kaupunki on 18 peninkulmaa Mombasasta 3° etel. lew. Sillä on kalliolla rajoitettu laaja satama, ja sen ympärillä kasvaa palmuja, orangeja ja muita kalliita marjapuita. Portugalilaiset paljon ihmettelewät kauniita katuja ja säännöllisesti rakennettuja monikerroksia kiwirakennuksia tasaisilla katoilla ja penkereyksillä. Suulli olewanja europalaisessa kaupungissa.

Melindan naisten kauneus on tullut sananlaskuksi niinkuin Mombasän miesten. Kaupungissa asuu arabialaisia Mooreja, ja kauppamiehiä Combajasta ja Guzeratesta kuljettaa sinne maufsia, kuparia, elävää hopeaa ja kalikoa *), waihtaaksensa sen edestä kulta, hajupihkaa, norsunluuta, pikeä ja wahaa.

Muhametin usko on täällä yleinen. Hirsiä, riisiä, lintuja, sarwi-eläimiä ja puunhedelmiä, joiden seassa orangit owat kaukana tunnettuja isoutensa ja makunsa wuoksi, löytyy täällä yltäkyllin ja saadaan hywin huokealla hinnalla.

Gama oli täynnänsä ihastusta nähdessänsä edessään kaupungin, joka oli ihan samannäköinen kuin kotimaansa kaupungit. Hän lasi laiwanja ankkuriin, waan odotti turhaan saada nähdä asukkaita, jotka pelkäsiwät orjuutta, kun oliwat saaneet tietää että Europalaiset oliwat ottaneet kaksi heidän parffaansa.

Amiraali lähetti senwuoksi Moorin kaupunkiin ja tälle onnistui wihdoin saada asukkaat paremmille ajatuksille. Laiwoissa käwi nyt Indian kristittyjä, jotka oliwat tulleet tänne Cranganor'ista. Melindan kuningaskin tuli isossa partassa ja hänen seuranansa oli komeasti pujettu howikuntansa ja soittajansa, jotka

*) Kaliko on yleinen nimi itämaan kankaille, niin kauan kuin owat walkeisia ja painamattomia.

puhalsivat rakkopillejä (jagbutts). Laiwastonja kahdentoista korkeimpain upsierein kanssa amiraali puresansja meni kuningasta vastaan, ja nousi tämän kutsumuksesta kuninkaan parikkaan.

Hänen afrikalainen majestäätinsä otti häntä vastaan suurilla kunnian-osoituksilla ja kyseli mistä maasta hän tuli, mikä kuningas hänen oli lähettänyt ja mitkä syyt häntä weiwät näille wesille. Gama antoi näille kysymyksille niin tyydyttävät vastaukset, että kuningas lupasi lähettää hänen kanssaan luotsarin hänen matkallensa Calikut'iin.

Kuningas näytti olewansa sangen tyytyväisenä Gamaan ja Portugalilaisiin ja kuljeskeli suureksi huvikseen parikkaan sinne tänne laivojen ympäri, joiden muotoa ja kanuunia hän suuresti ihmetteli, joka ihmetteleminen vielä suureni, kun hänen läsnä ollessaan joitakuita kertoja kanuunoilla ammuttiin. Hän janoi myös haluawansa saada Portugalilaisia palvelukseensa sotaretkillään.

Hänen kanssa tehtiin liitto ja Gama antoi hänelle jalo-mielisesti pinassissa otetut wangit. Kuningas ja amiraali antoivat myös toisilleen lahjoja, waan Gama ei kuitentaan tahtonut suostua kuninkaan hartaasen pyyntöön tulla kaupungissa käymään, niin suuren epäluulon olivat Moorit hänessä herättäneet. — Hänelle sitten lähetettiin indialainen luotsari nimeltä Kanafa, joka oli syntynsä Guzeratesta ja hywin oppinut purjehtimisessa.

Laiwanikulun suhteen tutkittuansa koko Zanguebar nimisen osan Afrikan itäisrannetta aina Melindaan asti Gama purjehti sen ison lahden poikki, joka 700 peninkulman lewyisenä eroittaa Afrikan Indian saarennoista. Matka alkoi 22 p. Huhtik. ja oli onnellisesti päätettynä 25 päivässä, sillä he jo perjantaina 17 p. Loukofuuta taas hawaitšivat maata 8 peninkulmaa etäällä. Sitten käännettyänsä vähän etelämmäksi he 20 p. Loukof. 1498 näkiwät ne korkeat wuoret, jotka kohoawat Calikut'in yli. Jo tästä oli yleinen. Gama laittoi pidot koko laiwastollansa ja antoi indialaiselle luotsarille ison palkinnon. Hän meni ankuriin aukealla rebillä 2 peninkulmaa Calikut'ista, kun tällä kaupungilla ei ole satamaa eikä muutakaan turvaa lai-

woille. Tämä tapahtui 13 kuukautta heidän lähdettyänsä Lisabon'ista.

Calikut eli Calekut on Malabar-ranteella, joka 100 peninsulman pituudelta ulottuu Daili-wuoresta (pohjassa) Cap Comorin'iin (etelässä). Se sisälsi silloin 7 pientä kuningas- tai ruhtinaskuntaa: Cananor, Cranganor, Cochín, Perla, Kulan, Trawanfor ja Calikut. Tämä viimeksi mainittu kaupunki oli erinomaisin kauppapaikka tällä rannikolla. Kaupan esineenä oli mauksia, rohto- ja väri-aineita, jalokiviä, silkkikangasta, kalikoa, kulta, hopeaa ja kaikenlaisia kalliuksia. Myös oli tämä mahatwin waltio Malabar-ranteella; kaikki muut ruhtinaat olivat weron-alaisia Calikut'in kuninkaalle, Zamorin'ille, jonka kuwan heidän myös piti lyöttää rahoihinsa.

Portugalilaisien laivat, joitten muotoisia täällä ei ennen ollut nähty, herättivät Indianlaisissa ensinnä ihmettelemistä ja utelijaisuutta. Neljä heidän purttansa eli n. k. almadia, joissa oli kalastajia, olivat Portugalilaisille tien-osoittajina Calikut'in redille, johon mentiin ankkuriin. — Pahantekijä, jonka olivat ottaneet mukaansa kotoa käyttäöksensä häntä vaarallisissa toimisissa, käskettiin mennä maalle tutkimaan Calikut'in asukasten mieli-alaa ja kohtelemista. Hän näki itsensä kohta piiritettynä ja ahdistettuna kysymyksillä, joille hän kuitenkin ei woinut mitään wastata, kun ei osannut Indian eikä Arabian kieliä. Kuitenkin weiwät hänet erään Bentaybo nimisen Moorin luo, joka hywäksi onneksi osasi Espanjan kieltä; tämä oli tullut tuntemaan Portugalilaisia Tunis'issa ja oli siältä Kairon kautta tullut Indiaan eikä woinut käsittää miten Gaman laiwasto meritse oli päässyt Lisabon'ista Calikut'iin. Hän tarjosi Portugalilaiselle ruokaa ja käski wiedä häntä kenraalinsa luoksi. Tultuansa lähelle laiwastoa hän alkoi Espanjaksi huutaa: „hyviä sanomia, hyviä sanomia! täällä on punatimanttia, smaragdikivejä, jalokivejä, mauksia, kaikkia mailman kalliuksia!“ Gama wäkineen itkivät iloista kuullessansa oman maansa kieltä. Amiraali syleili Bentayboa, jota luuli kristityksi. Tämä otti hänet kohta hairahduksestaan, waan tarjousi kuitenkin Portugalilaisien palvelukseen Zamorin'in luona. Hän lupasi myös itse mennä Pana-

miin, joka on rantakylä 5 peninkulmaa etäällä Calikut'ista ja jossa tämä kuningas silloin oli, ilmoittamaan hänelle Portugallilaisten tuloa, waan maine oli jo ennättänyt sinne ennen häntä. Siällä jo tiedettiin, että vieraita ihmisiä oli tullut erinomaisen muotoisilla laivoilla. Bentayho todisti tämän sanoman, lisäten likempia ilmoituksia, jotka olisivat Zamorin'ille mieleen. Kristitty kuningas mailman äärimmäisestä maasta lähetti hänelle lähettilään kirjeellä ja lahjoilla sillä osoittaaksensa hänelle ystävyyttänsä. Zamorin'in vastaus oli niin suosiollinen, kuin mahdollinen voi olla. Gamalle wakuutettiin ystävällisin kohteleminen ja hänelle lähetettiin luotsari wiemään hänen laiwastonsa Paderanen turvalliseseen satamaan, josta hän sitten itse maitse voi kulkea Calikut'iin. Amiraali nyt kyllä seurasi luotsaria; waan peljäten mahdollista petollisuutta hän ei sanonut lähtewänsä sifemmäksi Paderanen satamaan. Duntematta itseänsä tällä epäluulolla loukatuksi Zamorin sitten katual'illa eli yliministerilään ilmoitutti Gamalle, että oli kokonansa hänen wallassansa nousta maalle misjä tahtoi. Gama ilmoitti nyt alamaisilleen aikowansa itse lähteä maalle ja esittää Zamorin'ille kauppaaittoa. Koko ko'ottu neuwoستunta oli tätä päätöstä vastaan. Gama, joka tästä waan enemmän kiihtyi itse päättämään toimensa, ei sitä muuttanut päätöstänsä ja läski waan lisäksi heidän, jos joku onnettomuus häntä kohtaisi, heti purjehtia pois ja wiedä kotimaahan tämän hyvän sanoman Jtä-indian löydöstä.

Siis nousi hän nyt 28 p. Loukof. kahdentoista parasten sotamiestensä kanssa pienillä tykeillä warustettuun purteen ja soufi maalle lentäwillä lipuilla ja torwien soitolla. Rannalla odottiwat häntä katuali ja 200 nävria eli maan ylewäisiä ja iso wäkijoukko. Hän ja katuali nousiwat nyt waralla olewaan pa-lanfin'iin eli paareihin, joissa monta miestä olkapäillään hywin rawakkaasti kantoivat heitä siältä; muu seura sai jalkasin seurata heitä. Wälillä pyhädyttiin ja mentiin malabarilaiseen templiin, joka oli noin luostarin kokoinen. Portin päällä riippui 7 kelloa ja oli myös maston korkeinen patjas, jonka päässä wiiri liehui. Temppelein sisus oli täynnänsä hakattuja kuvia.

Sisään menijät kastettiin lähteestä täytetyllä merisienellä ja heidän päällensä pirsteltiin tuhkaa. Tämän teki miehiä, jotka wyötäisiin asti olivat alastomia ja waan siitä polwiin asti peitettyjä kalikolla. Kaulassansa he kantoivat ristissä jonkunmoisen stolan (risti waatekaistaleessa, jota katoliset papit kantawat). Korkealla pienessä tornissa Portugalilaiset hawaitsiwat kuwan, jota Indialaiset kutsuivat Mariaksensa. He heittäysivät heti polwilleen sen eteen sinä luulossa että palveliwat Wapahujan äitiä. Waan eräs Portugalilainen nimeltä Juan de Sala, joka kuitenkin ei pitänyt asiaa niin halpana, sanoi korkealla äänellä langetessaan polwillensa: „olkoon nyt waikka pahan hengen kuwa, waan minun rukoukseni on ainoastaan Jumalalle“, josta Gama römähti nauramaan.

Koko matkalla oli äärettömän iso joukko Indialaisia seurannut portugalilaista amiraalia, waan tämä ei ollut hetikään niin iso kuin se, joka kaupungin porteilla tunkeusi häntä vastaan. — Wäkijoukko olikin todella niin kauhean iso, ettei Gama woinut kyllin sitä ihmetellä, eikä viimeiseltä woitu ahdingolta kullea eteenpäin kuolijaksi liivistymättä. Natuali wei hänet senwooksi huoneesen, jossa oli welsensä ja monta naxria, jotka Zamorin oli lähettänyt johdattamaan loppumatkaa ja olla sillä awullisina. Tämä alkoi torwien ja rakkopillien soidesa ja ehkä wäkijoukko ei juinkaan ollut wähennyt, niin näkyi tuskin katualin weli Zamorin'in käskyn kanssa, ennenkuin joukko kaikella kunnioittamisella wetäytyi takaisin, niinkuin olisi se nähnyt itse kuninkaan. Amiraali siis taas lähti liikkeelle, 3000 aseilla warustettua miestä kunniawartianansa. Sydämmellisesti ihastuen tätä hän sanoi kansalaisilleen: „tuskin woisi Portugalissa ajatellaakaan mitä kunniaa meille täällä osoitetaan.“

Nyt oli waan yksi tiima jälellä päivästä heidän tullessa Zamorin'in palatsille. Ehkä tämä rakennus oli sawesta, oli se kuitenkin hywin tilawa, ja siitä oli kaunis näky ihanain puistojen ja wesiuihkurien yli sen ympäristöllä. Monta käymälää ja muita indialaisia ylimyksiä seisoi palatsin ulkoportin edustalla ottamassa vastaan Portugalin lähettilästä — jolla arwonimellä Gama oli yleensä tunnettu —. Wiimeisellä portilla tuli häntä

västään ylimmäinen pappi, kuninkaan braminein (pappien) päämieh, valmiina tervehtimään häntä syleilyksellä. Tämä wanhus oli sitten Gaman ja hänen alusväkensä alinomainen kunnia-wartia palatsissa, jolloin wäkijoukko halusta saada nähdä kuninga-
gasta, joka waan harwoin näyttäikse julkisesti, oli niin iso että monta Indialaista tukehtui ja kaksii Portugalilaisistakin ainoastaan t^{vi}n tuskin wälttivät saman kohtalon.

Palatsin suuressa salissa, johon amiraali wiettiin, oli ympärinsä istuimia, taempi rivi aina edellistensä korkeammalla. Laattia oli peitetty isolla matolla wiberjästä sametista. Seinät olivat werhotut kalliilla ja moniwäriisillä seinäwerhoilla silkistä. Salin perässä istui Zamorin korkealle koroitetulla ja komeasti koristetulla istuimella wähän erillensä seijowista howilaisistaan. Hän oli pujettuna lyhyeen pukuun kalikosta. Siihen oli hienolla kultalangalla ommeltu kalliita koristuksia oksien ja kukkien muotoon. Sen napit olivat isoja helmiä, ja napinreijät kultalangasta. Wyötäisistä polwiin oli hänellä kalikopalanen. Päähineensä oli jonkummoinen mitra eli hiippa, loistawa helmistä ja jalokivistä, jotka olivat päälistyksin. Myös olivat hänen korwansa, warpaansa ja sormensa täynnänsä semmoisia koristuksia, niinkuin alastomilla käsiwarvilla ja säärilläkään ei ollut wähemmin kultaisia solkia. Lähellä häntä pienellä kultaisella pöydällä oli myös saman metallisessa maljassa beteliä eli tupakkipuuta, jota palwelija aina wähän ajan päästä seoitti arekapähkinällä ja tarjosi hänelle. Myös hänen sylkilaatikkansa oli kultaista ja myös se allas, josta hän otti wettä pestääksensä suutaan otettuaan beteliä. Raikki läsnä-olewat pitivät wafemmat kätensä suunsa edessä, ettei heidän henkeänsä käwisi kuninkaasen, jonka läsnä-ollessa myös oli rikos aiwastaa eli sylkeä.

Amiraali läheni Zamorin'ia, kumarfi kolmasti ja nosti maan tawan mukaan kätensä päänsä yli. Kuningas loi armeliaan silmänluonnin häneen, tervehti häntä tuskin nähtäwällä päännyhkyshyksellä ja käski hänet seuralaisinensa istumaan. Myös annettiin heille wirwoituksia. Sitten tulkki ilmoitti Gamalle, että hänen piti selittää syht matkaansa ja mainitun asianza kuninkaalle, jolle hän itse sitten ilmoittaisi sen. Amiraali wastasi tä-

hän, ettei hän kunniaansa loukkaamatta kernaasti voinut luopua oikeudesta, joka Euroopassa on kaikilla lähettiläillä, saada itse suoraan puhua hallitsijoille, jotka aina itse uskottuimpain neuvostensa läsnä-ollessa jullesivat tarkasti kuunnella semmoisia esittelemiä. Zamorin ei suinkaan suuttunut tästä vastauksesta; hän vielä käski amiraalin eri huoneeseen, johon hän itsensä lähti, ja hänen seuransa tulkkinsa, braminein päämies, hovinsa päällismies ja se palvelija, joka piti huolta hänen beetelistä. Istuttuansa taas koroitettulle istuimelle hän nyt kysyi suoraan amiraalilta, mistä maasta hän tuli sinne ja mitkä syyt olivat pakoittaneet häntä sinne lähtemään. Gama vastasi „tulensa lähettiläänä Portugalin kuninkaalta, länsimaitten arvoisim kuningas, sekä rikkautensa että voimansa puolesta; saatuaan tietää Indiaassa löytyvän kristittyjä kuninkaita, joista Calikut'in kuningas oli ylin, oli Portugalin kuningas nähnyt soveliasiksi lähettiläällä ilmoittaa hänelle halunsa saada tehdä hänen kanssaan waltio- ja kaupalliiton; hänen edellisensä olivat jo 60 vuotta sitten olleet halulliset aukaisemaan alamaisilleen meritien Indiaan, ehkä tämä vielä tähän asti ollut onnistunut heidän amiraaleillensa panna toimeen tämän aikomuksen, ja hän oli nyt saanut asiaksensa jättää kaksi kirjoitusta Portugalin kuninkaalta Calikut'in kuninkaalle; waan kun päivä nyt on niin myöhäiseen kulunut, hän tahtoi wasta seuraavana päivänä toimittaa tämän asian; hänen piti sen ohessa vielä wakuuttaa Hänen K. Majestäätille, että Portugalin kuningas olisi H. K. Maj:tin ystävä ja weli ja luuli woimansa toivoa, että H. K. M. myös lähettäisi lähettilään Portugaliin, perustaaksensa kestinäisen ystämyyden ja aina kestäwän kirjeenwaihdon kummankin kruunun wälillä.“

Indialainen waltias wastaasi puolestaan ja tälle puheelle, että hän kernaasti rupeisi Portugalin kuninkaan weskiksi ja ystäwäksi ja että hän tahtoi lähettää tämän luo lähettilään. Sitten kyseli hän kauanko Portugali oli Calikut'ista ja kauanko matkasiältä oli kestänyt. — Bentayho sai käskyn toimittaa Portugalilaisille asunnon ja heidän muut tarpeensa. Gama sitten meni pois samalla seuralla.

Seuraavana päivänä hän käski katualin ja Bentaybon katsella niitä lahjoja, jotka hän oli määrännyt Zamorin'ille. Nämä lahjat olivat neljä kappaletta tulipunaista kangasta, 6 hattua, 4 korallinauhaa, sokuria, öljyä ja hunajata. Nähdessänsä näitä lahjoja ei kumpikaan voinut olla nauramatta, vaan sanoivat olewan mahdotonta tarjotakaan Zamorin'ille semmoista; mikä ei ole kultaa eli muuta yhtä kallista ainetta hän ei voi ottaa vastaan. — Amiraali tunsi itsensä loukatuksi ja vastasi, että hän kyllä olisi tuonut muassansa kultaa, jos hän sen asian vuoksi olisi tullut; että hän tarjosi lahjat vaan omassa nimessänsä lähettiläänä, eikä suinkaan kuninkaansa nimesä, joka ei voinut Zamorin'ille lähettää lahjoja, kun ei vielä häntä tuntenut, vaan että tämä kuitenkin laivaston tultua Portugaliin ei laiminlöisi muilla laivoilla lähettää hänelle lahjaksi kultaa ja hopeata, kun saa tietää, että Calikut'issa hallitsee mahtava kuningas. Viimeksi pyysi hän luwan tarjota Zamorin'ille lahjat sinänsä tai wiettää ne takaisin laivoihinsa. Tähän vastasi katualli, että oli kokonansa hänen wallassansa lähettää lahjansa takaisin, vaan ei suinkaan tarjota niitä Zamorin'ille. Amiraali suuttui ja sanoi heille aikowansa itse ruhtinaalle puhua asiasta. Kunnatkin seuralaisensa näkyivät nyt suostuvan tähän ja jättivät hänen yksinensä, kuitenkin ensin käskettyänsä hänen odottaa heidän takaisin-tuloansa, kun ei sopinut heitä näyttäitä Zamorin'ille.

Waan päivä kului, eivätkä he tulleet takaisin hänen luoksensa. Ministerin oli jo woittanut sangen mahtawa puolue, joka tarkoitti Portugalilaisten häwiötä. Moorit Afrikassa ja Meffassa, jotka Egyptin ja Punaisen meren yli kävivät kauppaa Indiasa, olivat asiamiehiltään, jotka olivat Mozambiqueassa, Mombassassa ja Melindassa, saaneet tietää, että rikas ja mahtawa kansa purjehti meren yli raiwataksensa tien Calikut'iin ja muihin Indian maihin. Kauppakateus, joka on kaikkea muuta ahneutta paljoa pahempi, kun se yhdistää niin paljon pöyhkeyttä ja kunnianhimoa, oli jo ensi hetkestä kiihdyttänyt ne moorilaiset kauppamiehet, jotka suuresa lu'ussa olivat asettuneet Calikut'iin, näitä uusia kiistattelijoita vastaan, ja heidän lewot-

tomuutensa vieläkin eneni, kun Bentaybo sanoi heille, että Portugalilaiset tuovat Indiaan kultaa mausten edestä, seikka, jonka pelkäsiwät näille tulewan suureksi hyödyksi heidän rikkautensa ja uuruutensa tähden ja jonka piti saattaa koko kaupan Indian kanssa Europalaisten käsiin. He päättiwät sentähden poistaa tulokkaat Zamorin'in suostosta, ja syitä ja kehoittimia siihen heille juuri ei puuttunut. Ne väkivaltaisuudet, joita Portugalilaiset moorilaisten asiamiesten todistuksen mukaan olivat harjoittaneet Afrikan ranteilla, antoiwat nyt oivallisen syyn kuwaita heidät Calikut'in kuninkaan edessä meriroswoiksi, joiden päämies lähettilään loistawalla nimellä waan kulki ryöstämässä ja muuten ilkeyttä tekemässä. Heidän antimiensä halpuustin oli vielä rakkaisewa syy Indialaisten filmisissä, tämä kansa, joka enemmän kuin mikään muu ihmestyttää ulkonaisella loistollisuudella, ja tämä paljon harmitti erittäinkin Zamorin'ia, joka luuli saawansa ison lahjan; sillä kullon himo on itämaan ylenvaltaisuuden etewimpiä tunnusmerkkejä.

Päästyään toisen kerran ruhtinaan puheille Gama sentähden hawaitti paljoa ynseämmän kohtelun. Saatuaan ensin odottaa kolme tiimaa, kysyi häneltä Zamorin wihastuneena, kuinka lähettiläs kuninkaalta, joka sanottiin rikkaaksi ja mahtawaksi, saattoi lähettää hänelle niin mitättömiä lahjoja. Gama sanoi nyt samat syyt, kuin ennen oli ilmoittanut ministerille, ja esitti ruhtinaalle kuninkaansa antamat kirjoitukset, jotka, Bentaybon selittäminä, päätyiwät lupauksella, että Calikut'iin lähetettäisiin taikka portugalilaisia kaluja taikka kultaa ja hopeata, kuten Zamorin waan tahtoisi. Ajatus, että hän edullisella kauppaliitolla enentäisi talonsa, jotta hän enimmäksi osaksi sai tuoma- ja wiemätulleista, suostutti waltiaasta. Hänen kysytyänsä, minkälaisia portugalilaiset kauppatawarat olivat, antoi Gama niistä lawean selityksen ja tarjousi myös noutamaan niitä näytteeksi laiwoistansa, jos waan Zamorin'in miehiä saisi jäädä takuiksi. Zamorin ei tässä asiassa ollut utelias, waan salli hänen vielä tuoda kalunsa laiwoista ja myydä ne hänen maassaan miten paraiten woi. Myös sai katuoli käskyn jälleen johdattaa hänet asuntoonsa.

Tämä ministeri, joka kotonansa oli Moorien palkkalaisena, pani hänelle kaikellaisia esteitä eteen. — Luskin oli Gama läh-
tenyt Paderaneen, ennenkuin Moorit, pelwosta, että nyt menet-
täisiwät tilaisuuden kaiffiaksi päästä hänestä wapaiksi, rukoilivat
katualia pitämään häntä wankina, luvaten ottaa kuninkaan e-
desjä päällensä kaiken edeswastauksen tästä asiasta. Senwuoksi
katuali taas tiellä yhtyi Gamaan ja koki, illalla tultuansa Pa-
deraneen, kaifella tawoin taiwuttaa häntä lykkäämään lähtönjä
siältä seuraawaan päivään. Gama pysyi kuitenkin wafawana
päättöksesjään, ja kun hän sifsi kahtoi purren, oli katuali myön-
tywinään, waan antoi salaa käskyn wiedä pois kaikki purret.
Niin oli nyt amiraali pakoitettuna kuitenkin jäämään yöksi Pa-
deraneen. Seuraawana aamuna käski häntä katuali antaa lai-
wanja läheta rantaa, waan Gama ei ensinkään ruwennut anta-
maan semmoista käskyä. Katuali ilmoitti nyt, ettei hänellekään
sallittaisi enää palata laiwastoonsa, ellei hän sitä käskyä antaisi;
ja kun amiraali nyt uhkasi wakitua Zamorin'ille, suljettiin hä-
nen huoneensa owi kiinni, ja sen ympärille asetettiin naitreja
paljastetuilla miekoilla wahtiin. Gamalla lienee myös nyt ol-
lut hengestänjä kiittäminen sitä seikkaa, että usein nimitti kunin-
kaan nimeä, joka piti nämä roistot pelwossa.

Katuali toivoi tällä wäkiwaltaisuudella wihdoin woivanja
pakoittaa Gaman antamaan laiwastonsa tulla lähemmäksi, joten
Moorit saisiwat tilaisuuden panna toimeen aikomuksensa koto-
nansa häwittää sen ja kaikki siinä olemat Portugalilaiset, ettei
kukaan woisi Portugaliin wiedä sanoman, missä Calikut oli.
Loki wastusti Gama kaikki katualin uhkaukset nerollisuudellaan
ja älyllään ja onnistui wiesä lähettämään sanan Roelholle, yksi
laiwaston korkeimpia upsiereja, pysyvä purrellansa etäällä ran-
nasta. Tämä olihin jo sangen tarpeellista, sillä saatuansa tie-
don sen lähenemisestä oli katuali warustanut monta purtta wal-
loittamaan sitä.

Seuraawaksi yöksi salwattiin kaikki Portugalilaiset wangeiksi
ja heidän wartiawäki tehtiin kaksinkertaiseksi. Gama tuli nyt
sille ajatukselle, että tähän häwyttömään kohtelemiseen waan oli
syynä se, että häneltä tahdottiin kiskoa lahjaa, ja ilmoitutti ka-

tualille, että se aina oli ollut hänen aikomuksensa tarjota hänelle joitakuita harvoin nähtyjä tavarointa Euroopasta. Tämä teki häneltä todella niin taipuvaksi, että hän sanoi: jos ei amiraali tahtoisi antaa laivan sa lähetä maata, niin hän toki ainakin voisi antaa käsken lastinsa purkamisesta, kuten oli kunninkaalle luvannut; silloin hän myös olisi vapaa palaamaan takaisin laivastoonsa. Gama suostui tähän sillä ehdolla, että hänelle annettaisiin pursia kalujen kuljettamiseksi. Näitä lähtien sitten kalunnoutiin ynnä kahden Gaman miehen kanssa kirjeellä häneltä hänen veljellensä, jossa tämä käskettiin lähettää osan lastista maalle, kuitenkin lisäyksellä, että jos katuali saatuaan tämän mielenlepytyksen vieläkin pidätti häntä Paderanes sa, hän luuli sen tapahtuvan Zamorin'in käsystä, muka saadakseen aikaa varustaa laivoja, joilla voisi karata laivaston päälle; hänen piti sentähden viipymättä purjehtia pois ja vasta palata semmoisilla sotavoimilla, että voivat Indias sa hankkia kunnioitusta portugalilaiselle nimelle. Paolo di Gama vähääkään aprikoitsematta antoi ulos kalut, waan vastasi veljellensä, ettei hän ensinkään lähtisi pois hänetä ja että hän tunsi itsensä kyllin voimakkaaksi kanuunoillansa vapistuttamaan Calikut'ia ja peljästyttämään tämän petollista valtiasta.

Kalujen saatua maalle, Gama laskeettiin vapauteen ja lähti nyt takaisin laivastoonsa, wakaasti päättäen ettei hän milloinkaan vasta pane jalkaansa tälle maalle.

Kun eivät Moorit nyt enään woineet wahingoittaa häntä itseän sa, niin ne ainakin tekivät mitä waan voivat wahingoittaa aksensa häntä hänen kalujensa myymisessä ja alentaaksensa niiden hintoja. Gama päätti nyt asiamiehensä Diego Diaz'in kautta antaa Zamorn'ille tietoja katualin ja Moorien hänelle tekemistä ilkeyksistä ja anoa lupaa wiedä muut kalunsa Calikut'iin, jossa toivoi saada ne myydyiksi suuremmalla voitolla. Ruhtinas lupasi silloin rangaista rikolliset, waan kuitenkin sitä ei tehnyt; myös suostui hän kalujen kuljettamiseen Calikut'iin, ja vielä hänen omalla kustannuksellaan. Niitten myyminen tapahtuikin kaitista esteittä, ja afukkaat tulivat joukoissa Gaman laivoille osittain uteliasuudesta, osittain myymään niihin ruoka-aineita.

Näin kului kaikki nyt hiljaisesti Elokuun 10 päivään asti, siis liki sitä sopivaa aikaa jolloin paluumatka Europaan oli ajettava, ja amiraali lähetti sen vuoski asiamiehensä Diaz'in lahjoilla Zamorin'ille ilmoittamaan läheistä lähtönsä ja muistuttamaan häntä, että jos hänellä oli aikomus lähettää lähettilästä Portugaliin, hänen ei pitäisi viivytellä; myös tahtoi hän häneltä baharin kaneelia, baharin mausneilikkoja ja baharin pipuria, kun hän oli päättänyt antaa ne lahjaksi kuninkaallensa varmaaksi todistukseksi matkansa menestyksestä. Näitten maksuksi hän määräsi tulot ensimmäisistä kaluista, jotka jo olivat asetetut kummankin asiamiehen kautta, jotka hän Zamorin'in suosiolla aikoi jättää Calikut'iin.

Waan ruhtinaallapa oli peräti muuta mielessä. Hänen korkeimmassa suosiossa olevat Moorit olivat näet kuvalleet hänelle, eikä aiwan syyttäkään, että Portugalilaiset waan olivat tulleet Calikut'iin tiedustelemaan hänen waltakuntansa sotawoimia, ja että he wasta palasivat wahwemmalla laiwastolla ryöstämään ja walloittamaan maata. Hän siis päätti mahdollisuuden mukaan wähitellen houkutella kaikki Portugalilaiset Calikut'iin ja siellä kuolettaa heidät eli odottaa kunnes laivat tulisivat Melkaan, että sitten yhdistynein voimin tarkaisivat portugalilaisen laiwaston päälle ja häwittäisivät sen. Niin kuuluivat ainakin ne ilmoitukset, jotka Gama sai tulkeiktansa Bentaybolta, yhdeltä Diaz'in neekeri-orjalta ja kahdelta Malabarilta. Mutta lienevätkö nämä kertomukset olleet todenmukaisia, eli oliko niitten syynä joku käsittämätön halu muukalaisia hyödyttää ja omia maalaisiaan wahingoittaa, tai lienee kertojilla ehkä ainoastaan ollut tarkoituksena jouduttaa Gaman lähtöä, saattaa Portugalilaiset peljästyksiin ja peloittaa heidät wastaisista matkoista sinne; waan Zamorin kuitenkin yhä kielsi ottaa lahjoja vastaan ja sanoi Gamalle wastaukseksi, että hän woi lähteä pois milloin tahtoi, waan että hänen asiamiestensä piti satamasta pääönsä edestä maksaa 600 serafiniä. — Tämän rahajumman wakuukseksi hän myös otatti asiamiehet kiinni ja panetti wahdin heidän myymämafasinin eteen. Myös kaikki Calikut'in asukkaat hengen haastolla kiellettiin pitämästä mitäkään keskuutta Gaman laiwaston kanssa.

Ehkä amiraali Bentaybolta oli saanut tietää kaiken tämän, laiminlöi hän kuitenkin wallata purren, jossa oli neljä India-laista, jotka olivat tulleet laivastoon myymään jalokivejä ja hyvästi olisivat sopineet takuuksi hänen kahden asiamiestensä edestä; mutta hän odotti ijompaa saalista, ja ehkä tämä toivo perustihe ainoastaan törkeähän waromattomuuteen Zamorin'in puolesta, näki hän sen kuitenkin täytetyksi. Zamorin päätti näet amiraalin käytöksestä, ettei tämä tiedäkään alusväkensä wangitsemisesta Calikut'issa, ja vielä enemmän wahwistaaksensa hänen luottamusta hän vieläkin antoi howilaisensa yhä käydä laivastossa. Waan näistäpä Gama pidätti luonansa 6 ja myös 13 India-laista heidän seurastansa, ja kaffi muuta hän lähetti katualin tykö malabariksi kirjoitetulla kirjeellä, jossa hän waati kummatkin asiamiehensä wapauttamisen. Käsky heidän wapauttamisesta annettiinkin heti, waan kun heitä ei kyllä pian annettu ulos, lähti amiraali 23 p. purjehtimaan, waan meni kuitenkin 4 peninkulmaa Calikut'ista jälleen ankkuriin. Tässä hän oli 3 päivää, ja kun ei kukaan näkynyt tulewan, eteni hän vielä edemmäksi maasta ja oli jo mennä näkymättömiin, kun wihdoin näki purren muutamain India-laisten kanssa lähenewän. Nämä toivat sen sanoman, että kummatkin wangit jo olivat kuminkaan palatsissa ja että ne jo seuraawana päivänä lähetettäisiin hänen tykö. Gama wastasi, että hän heti odotti miehiansä ja että hän ampui purren upoksiin, jos se heittä tulisi häntä lähelle; waan ellei se tulisi takaisin, niin hän lyöttäisi päät poikki kaikilta wangeiltansa. Nyt hän heti jälleen läheni rantaa ja meni ankkuriin Calikut'in kohdalla. Siältä tuli nyt seitsemän wenettä wähan matkan päähän amiraalilaiwasta. Sitten India-laijet paniwat kummatkin asiamiehet purteen ja odottiwat amiraalin wastauستا, wetäytyen peljästyneen näköisinä takaisin.

Asiamiehet toiwat muassansä palmunlehdelle kirjoitetun ja Zamorin'in itsensä allekirjoittaman kirjeen Portugalin kuminkaalle. Sen sijällys oli erinomaisen lyhyttä ja walawaa; se kuului näin: „Basco di Gama, aatelismies howistasi on tullut maahani. Hänen tulonsä on ollut mulle iloksi. Maassani on runsaasti ka-

neelia, mausneilikkoja, pippuria ja jalokiviä. Mitä minä haluan sinun maastasi on kultaa, hopeata, koralleja ja tulipunais-
ta kangasta."

Vastauksen asemasta lähetti Gama hänelle hänen nairinsa takaisin, waan piti Indialaijet, jotka oliwat heitä seuranneet, korwauksena niistä kaluista, jotka oli antanut alttiiksi. Myös lähetti hän Zamorin'ille kiiven, jossa portugalilainen waakuna oli piirrettynä, ja jota ruhtinas asiamiehillä oli anonut häneltä. — Hän myös pyyhdytti kullattua wartalokuwaa, joka osoitti neitsyt Mariata ja jonka luuli puhtaaksi kullaksi; waan Gama wastasi, että se oli häntä suojellut meren waaroja vastaan ja ettei hän siitä woinut luopua.

Zuuri kun hän oli lähtemäisillensä, tuli Bentaybo ja pyysi häneltä turwapaikkaa hänen laiwassansa. Natuali oli ryöstänyt häneltä hänen omaisuutensa syytöksellä, että hän oli Portugalilaisten wakoja. Tämä Bentaybon wihaaminen enemmän kuin mikään muu puolustanee sitä, ettei hän suotta ilmoittanut Portugalilaisille Calikut'in kuninkaan waaroilla uhkaamia aikeita.

Minkä waaran Gama oli wälttänyt näki hän vielä selwemmin sitä, että kun tywen kassi päiwää ikäänkuin sitoi laiwat lähelle rantaa, Zamorin lähetti 60 tonna eli wenettä niitä ottamaan. Waan tykistö ja tuuli, joka taas rupesti puhaltamaan, teki Portugalilaisille huokeaksi päästä aawalle merelle. Vielä purjehtiessaan pitkin rannikkoa Gama pani miehiä maalle kaneelipuita kaatamaan. Sillaikaa näki yksi matroosi mastohäkistä kahdeksan isoa indialaista laiwaa lähenewän täysillä purjeilla, kuten sitten saatiin tietää lähetetyt Calikut'ista. Amiraali lähti laiwoinensa näitä vastaan, jolloin nämä kuitenkin kääntyivät maalle ja pötkivät patoon. Yksi näistä, joka oli lastattu kofospähkinöillä ja siirapilla, saawutettiin ja otettiin, ehkä siinä oli paljon warustuswäkeä. Muutenkin tässä oli Europalaiisten mahtawammuus selwästi nähtävänä, kun kahdeksan laiwaa pakeniwat kolmea.

Laiwojansa korjaamassa oli Gama 10 päiwää Anche-Diwan saarilla, lähellä Cap Carwar nimistä niemekettä, 10 penintulmaa Goasta eteläänpäin. Tämä sana Anche-Diwa, eli And-

jedouipa Malabar'in kielessä, merkitsee wiidet saaret. Ne eivät ole peninkulmaakaan manteresta. Lähtiesään pistätti amiraali otetun laiwan tuleen.

Waiwaloinen ja waarallinen oli matka Melindaan, jossa piti käydä maalla noutamassa sen lähettilään, jonka sikäläinen kuningas oli luvannut lähettää Portugaliin. Myrskhyä, wästatuulta, wälistä taas tuulettuutta ja kärsittämätön helle päiwäntasaajan läheisyydessä, sanalla sanoen kaikki ne wastukset, jotka pitkällä merimatalla saattawat ihmisiä, ehti heidän kaikkia ponnistuksia, tuntemaan heidän suurta heikkouttansa, yhdistyiwät panemaan Portugalilaisemme mielenlewollisuuden kowaan koetukseen. Lautejakin rajusi kowasti laiwain wäestöissä. Keri-pukin tapaisia ajatuksia säärillä ja ifeneissä ja ihan kuin paisumia yli koko ruumiin ja lisäksi vielä ilkeä juoksjainen saattoi meren woittajat mitä surkuteltawimpaan tilaan. Muutamain päiwien kulussa kuoli ei wähemmän kuin 30 miestä. Myös toivoivat muutkin kurjuudessaan kuolemata ja antausiwat epätoivoon. He oliwat wakaat siinä luulosja, että tästä merestä aina nousi myrkyllisiä höyryjä. Näin oli nyt suurin hämmästyks seurannut edellisten kunnian ja woiton houreitten jäljessä, kun kufin jo luuli olewansa määrätynä wälttämättömäksi kuoleman uhriksi. Amiraalin ahkeroitsemiset jälleen elähdyttää heidän rohkeuttansa ja toivoa eivät onnistuneet. Nyt oli jo taas oltu 4 kuukautta aawalla merellä, eikä 16 miestäkään enään ollut työhön kykenewiä kussakin näistä kolmesta laiwasta. Matkuloisuus wiimein nousi siihen määrään, että laiwaston kummatkin alapäälliköt päättiwät ensimmäisellä sopiwalla tuulella palata Indiaan. Kaikkeksi onneksi nousi wihdoin myötäisempi tuuli kuin mellein oli woitu toivoakaan; myös löydettiin kohta sen jälkeen maata ja kaikki waiwat oliwat nyt terrassa unhotetut.

Lultiin Magadoron eli Mangadoron edustalle, joka on Ajan'in rannikolla 13 peninkulmaa Melindasta pohjaiseen. Magadoro näytti olewan hywin iso ja kaunis kaupunki, ja asujat oliwat mahomettiläisiä Mooreja. Näyttääksensä mahtawuuttansa tälle kansalle, laukasutti amiraali kaikki kanuunansa purjehtiesansa pitkin rantaa. Joitakuita päiwiä sen jälkeen meni Gama Maalta ja Mereltä.

ankkuriin Melindaan, jossa hän taas otettiin hyvin ystävällisesti vastaan.

Wiisi päivää täällä lewähdettyänsä waiwoistansa ja otettua laivaansa hänen afrikkalaisen majestäätinä lähettilään, lähti hän taas purjehtimaan ja oli muutamain päivain kuluttua lähellä San Rafaelin mataloita, tiiman matkan Mombasasta etelään, Pemban saaren näkywisjä. Matroosiensa wähyhden tähden, jotta hänellä enää olivat jälellä, päätti Gama tässä polttaa yhden laivoistansa nimittäin San Rafael'in. Helmikuun 20 p. tuli hän Zanzibar nimisen saaren näkywiin 6° etel. lew. ja 10 peninkulmaa manteresta. Tässä hedelmällisessä saaresa asui Mooreja.

Nyt waan kaksilainainen laivasto tuli Pyhän Yrjänän eli Primarios nimisille saarille ja meni ankkuriin San Blas'in eli Mossel'in lahteen itäpuolella Neulaniemefettä. Maaliskuun 20 p. he purjehtivat Hywäntoiwon niemekkeen ympärir ja kun tuuli yhä aina oli myötäinen he jo 20 päivää myöhemmin olivat Wiberjän niemekkeen saarilla. Amiraalin täällä San Jagon satamassa vielä laivaansa korjatesja, lähti Coelho, jonka laiva oli paremmassa tilassa, warhain yöllä ankkuripaikastaan, haluten Portugalin kuninkaalle wiedä ensimmäisen sanoman Itä-indian löydöstä, ja pääsi 10 päivää sen jälkeen Casaes'in satamaan. Gaman piti vielä weljensä sairauden ja kuoleman tähden, jonka niin pitkän merimatkan waiwat olivat tuottaneet, wiipyä Terceirasja ja pääsi lähellä Belem'ia jälleen iänmaahansa wasta Syyskuussa w. 1499, siis 2 vuotta ja 2 kuukautta lähdettyänsä Europasta.

108 miehestä, jotka olivat lähteneet hänen kanssansa, toi hän ainoastaan 50 takaisin Portugaliin. Muuten hän kunnioitettiin sangen loistawalla vastaan-otolla, ehkä niin monellaisia wastuksia häntä oli matkalla kohdannut. Runingas lähetti ho-wistansa herran isolla seuralla häntä vastaanottamaan. Gaman kultu Sissaboniin oli riemukulun kaltainen, seurattuna rahwaan ihastushuudoilla, jotka eiwät ensinkään tahtoneet loppua. Myös sai hän itsellensä ja jälkeisillensä kunnia-nimen Don ja wuotuisen 3000 tukaattia ison eläkkeen, sekä myös luwan waakunaansa

panna kaffi naarasta sarwasta, jotka portugaliksi kutsutaan gamaiiksi.

Coelho nostettiin aateliseen säätyyn ja sai 1000 tukaatin eläkkeen.

Portugalin kuningas puolestaan lisäsi itsellensä tästä ajasta lähtien arvonimen: Herra valloitukselle ja laivanrakentajalle Aithiopiassa, Arabiassa, Persiassa ja Indiasa; siihen aikaan vielä liian aikuinen ja liian ylpeä nimi, joka vasta myöhempien voittojen kautta näkyi tulewan jotenkin toteutuneeksi.

